

Maailman- kauppalehti

Reilun kaupan
erikoislehti jo
vuodesta 1984.

NUMERO
2/2010

Reilun kaupan markkinat Lohjalla 7.–8.5.

MAAILMA KÄSITYÖLÄISTEN SILMIN

+ KUUNKUISKAAJAT: KOHTALAISEN REILUJA IHMISIÄ
+ EETTISET HANKINNAT PARANTAVAT KUNNAN IMAGOA

PÄÄKIRJOITUS

Osaamisesta pitää maksaa

Tässä lehdessä kerrotaan, kuinka vaikeaa käsityöläisten on tulla toimeen, kun heidän työstään ei makseta reilua hintaa. Työtä ja sen tekijää ei arvosteta samaan tapaan kuin ennen, sillä nykyisin emme enää tunne ammattitaidolla kädentöitä valmistavia ja korjaavia ihmisiä.

Hämeenlinnan historiallisessa museossa valmistellaan parhaillaan käsityöläisnäyttelyä. Amanuenssi Inka-Maria Laitila kertoo näyttelyn havahduttaneen siihen, että suurin osa käsityöläisten työstä on perinteisesti ollut vanhojen esineiden korjaamista, esineen saattamista uudelleen käyttökelpoiseksi.

Esine – tai rakennus – on alun perin tehty ammattitaidolla käyttöä kestäväksi. Väistämättä se kuluu, mutta käsityöläinen voi korjata kuluneen esineen taas käyttökelpoiseksi. Nykyisin ajatellaan esineen olevan koska tahansa korvattavissa uudella.

Käsityöläisiä katoaa, koska heidän ammattitai-

toaan ei hyödynnetä, sillä entisöintiä ja uusia käsin tehtyjä tuotteita pidetään liian tyyriinä. Oikeasti hinta on ihan kohdallaan. Uuden tuotteen halvempi hinta voi merkitä säästämistä jonkun toisen selkänahan kustannuksella.

Toukokuussa Lohjalla järjestetään yhdeksän reilun kaupan markkinat. Siellä

kohtaavat arjet muutenkin kuin tuotteen välityksellä: tuottajavieras, painaja Sheuly Bangladeshista, esittelee ammatillista osaamistaan markkinavieraille ja kohtaa suomalaisia käsityöläisiä. Tervetuloa kokeilemaan työpajaan, osaatko tehdä, mitä Sheuly osaa!

Anastasia Lapintie
Päätoimittaja

SISÄLLYS

Lohjan Reilun kaupan markkinoiden ohjelma toukokuussa muun muassa musiikkiesityksiä ja käsityöläisten työnäytöksiä **12-13**

Mestari-kirjeessä kerrotaan bangladeshilaisen Eastern Screen Printersin silkkipainamisen osaamisesta ja eri työvaiheista **18**

Saidpur Enterprises

- 3** Ajattelin toisin: Koulutus on lapsen oikeus
- 3** Poliittinen pilapiirros: Ares
- 3** Tapahtumakalenteri
- 4** Katoavatko käsityöläiset?
- 5** Merkillisiä panamahattuja
- 6** Eettisen kuluttajan tienviitat
- 8** Reportaasi: Kun huonekalun alkuperä on tuntematon
- 9** Ruokaa reilusti: Slow food
- 10** Arkien kohtaaminen: Eastern Screen Printers
- 12** Reilun kaupan markkinat: Kuunkuiskaajien haastattelu
- 13** Lohjan Reilun kaupan markkinoiden ohjelma
- 14** Eettisyys hankinnoissa tuo kunnille positiivista julkisuutta
- 15** Oulussa ja Porvoossa käyvät kirjastokassit kaupaksi
- 16** Köyhydestä ei voi jäädä eläkkeelle
- 18** Mestari-kirje: Eastern Screen Printers, Bangladesh
- 19** Uutinen: Reilu kauppa laajenee kultaan
- 19** Maailmankauppalehti 20 vuotta sitten
- 20** Reilun kaupan toimijat

Maailmankauppalehti

NUMERO **2/2010**

Reilun kaupan
erikoislehti jo
vuodesta 1984.

Maailmankauppalehti on reilun kaupan erikoislehti, joka on ilmestynyt vuodesta 1984. Lehden tarkoituksena on lisätä suomalaisten kansalaisten ja kuluttajien tietoisuutta kehitysmaiden ajasta, hankkimista tuotteiden tuotantoketjusta ja -olosuhteista sekä mahdollisuuksista vaikuttaa niihin erityisesti reilun kaupan järjestelmän avulla.

Lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Kaikki kirjoitukset edustavat kirjoittajien omia näkemyksiä, eivätkä välttämättä vastaa Maailmankauppojen liiton virallista kantaa. Julkaisun tuottamiseen on saatu ulkoasiainministeriön kansalaisjärjestöjen kehitysmatkatiedotukseen suunnattua viestintätukea.

Maailmankauppalehden vuosikerran tilausmaksu on 10 euroa. Tilauksen tekee maksamalla se tilille 800016-70928507 ja kirjoittamalla viestikenttään tilaajan nimi ja osoite. Osoitteenmuutokset voi tehdä joko suoraan liiton toimistoon tai internetissä: www.maailmankaupat.fi/maailmankauppalehti.

JULKAISIJA
Maailmankauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf
c/o Saloranta,
Huugontie 8, 40900 Säynätsalo
puh. 045 670 5645
liitto@maailmankaupat.fi
www.maailmankaupat.fi

TOIMITUSKUNTA

Päätoimittaja
Anastasia Lapintie
anastasia.lapintie@kolumbus.fi
045 138 5706

Toimitussihteeri
Mia Hemming
mia.hemming@gmail.com
050 361 2808

Taittaja
Heikki Sallinen
Logopolis Graphic Design
heikki.sallinen@logopolis.fi
050 570 0907

Avustajat

M. Ghayasuddin, Kati Hjerp, Inka-Maria Laitila, Mika-Petri Lauronen, Riitta Lehtonen, Marjatta Leinonen, Ella-Villiina Makkonen, Antti Markkanen, Loredana Moimas, Heta Niemi, Marja Nylén, Kari Saaristo, Sonja Vartiainen, Timo Voipio

Paino I-print, Seinäjoki
Painos 27 000 kpl
ISSN 1455-6987

Kansi: Kassien valmistusta Saidpur Enterprisesissa Bangladeshissa. Kuva: Kati Hjerp.

Tämä numero on jaettu tilaajien lisäksi Lohjalle, Karjalohjalle sekä Nummelaan.

AJATTELIN TOISIN

Koulutus on lapsen oikeus – oppi on saatava omalla kielellä

Kun ensimmäisen kerran astuin Sambian maaperälle kesällä 2002, oli päässäni oleva kuva afrikkalaisen maan maisemasta kovin perinteinen: polttava aurinko, kuuma savanni, loputtomiin jatkuva kiemurteleva oranssinhehkuinen tie, päänsä päällä taakkaa kantava nainen. Ja toinen kuva: puun varjossa toimiva koulu.

Sittemmin olen lukuisia kertoja käynyt työn merkeissä Sambiassa ja Etiopiassa, mutta tuota päässäni ollutta kuvaa en siellä ole nähnyt. Paljon muuta kylläkin. Paljon sellaista, joka on kosketanut minua syvältä, muuttanut ajatteluani ja suhtautumistani elämään. Ihmisten iloa ja uskoa tulevaisuuteen köyhyyden keskellä, toisista välittämistä – ja lasten innostusta käydä koulua. Toimivaa maailmanparantajaa minusta ei ole tullut, mutta afrikkalaisten elämästä ja ennen kaikkea kouluoloista puhuja kylläkin.

Afrikan maihin minut on vienyt opetussektorin kehityksen seuraaminen Sambiassa ja Etiopiassa, maissa, jotka ovat häntäpäässä maailman köyhimpien valtioiden listalla. Olen nähnyt kouluja, joissa on maalattia, jolla lapset istuvat kivillä tai puunrungoilla, kun pulpetit eivät riitä kaikille. Luokat ovat täyteen ahdettuja, yhden opettajan vastuulla voi olla kerrallaan 60 tai jopa 100 lasta! Koulua voidaan käydä kahdessa, jopa kolmessa vuorossa, kun kouluja ja opettajia ei ole riittävästi. Aina ei ole myöskään riittävästi oppikirjoja saati muuta koulun käynnissä tarpeellista, kuten vihkoja, kyniä tai kumeja – jos lainkaan.

Yhdistyneiden kansakuntien yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus määrittelee, että jokaisella on oikeus saada maksutonta perusopetusta. Maailmanlaajuinen sitoutuminen vuosittain tavoitteiden saavuttamiseen on saanut

Kuvan koululuokka on läntisestä Sambiasta, kaukana maantiestä. Kyselin lapsilta, mitä he haluavat tehdä koulun jälkeen. Yksi ilmoitti haluavansa lentäjäksi, toinen polkupyörän ajajaksi. Kolmas sanoi haluavansa valkoiseksi eurooppalaiseksi. Sydämeni kääntyi. Mitä me eurooppalaiset olemme tehneet? Miksi pieni poika ei osaa olla ylpeä siitä, että on sambialainen? Emmekö ole osanneet tukea kehitystä vastaanottavan maan ehdoilla?

koko koulujärjestelmässä, jotta lapsilla olisi todellinen mahdollisuus oppimiseen. Muu on oikeastaan kieleen liittyvä ihmisoikeuksien loukkaus.

Teksti ja kuva
Eeva-Kaisa Linna

Kirjoittaja on opetushallituksessa työskentelevä koordinaattori, jonka työhön on vuosia kuulunut Suomen kehitysapua saavien koulujen arviointi.

aikaan valtaisan vyöryn, kun kaikki maailman lapset on saatava kouluun vuoteen 2015 mennessä. Kouluja ja luokkahuoneita rakennetaan kiihtyvää tahtia, opettajia pikakoulutetaan, oppikirjoja painetaan miljoonia ja taas miljoonia.

Kouluun päässeiden määrä kasvaa nopeasti. Silti edelleen yli 70 miljoonaa lasta on koulutuksen ulkopuolella, heistä enemmistö tyttöjä.

Jos koulunkäynti aloitetaankin, ei se vielä takaa, että koulua käytäisiin peruskoulun loppuun saakka – saatikka sitä että siellä opittaisiin jotakin. Esimerkiksi Etiopiassa ensimmäisen luokan keskeyttää lähes 20 prosenttia ja viidennelle luokalle saakka pakertaa runsaat 60 prosenttia.

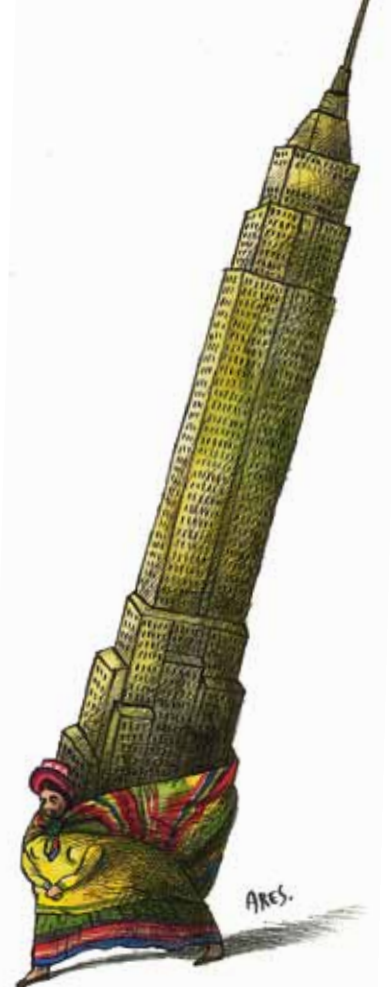
Kouluun siis tullaan mutta kiinnostava kysymys on, miksi koulu jää niin monilla kesken niin aikaisessa vaiheessa? Syitä

on loputtomasti, kuten sukupuoleen liittyvät rooliodotukset, koulun käynnin aiheuttamat kustannukset ja tulonmenetykset perheelle, varhain solmitut avioliitot, vaarallinen koulumatka, kehnot kouluolot. Koulun käymistä sinänsä ei arvosteta kun ei osata nähdä siitä saatavaa hyötyä.

Arvioinnit useissa maissa osoittavat, että koulussa ei opita. Alhaisia tuloksia selittäviä tekijöitä on pohdittu: vaativa opetussuunnitelma, riittämättömästi koulutetut opettajat, materiaalien vähäisyys, kurjat kouluolosuhteet. Viime aikoina keskusteluun on nostettu opetuskieli ja sen merkitys oppimistuloksille. Monissa maissa siirtomaa-ajalla hallintokieleksi noussut virallinen, useimmiten siirtomaavallan kieli – usein lapsille lähes vieras – nähdään parhaana opetuskielenä. Kuitenkin, äidinkielen tai muun kouluun tuleville lapsille tutun paikallisen kielen tulisi olla käytössä

PILAPIIRROS

Aristides Esteban Hernández Guerrero eli **Ares** syntyi Kuuban Havannassa 1963. Hän on opiskellut lääketiedettä ja psykologiaa. Nykyisin hän toimii vapaana taiteilijana ja kuvittajana. Sarjakuvia Ares on julkaissut yli 20 vuotta, ja palkittu niistä yli sata kertaa myös kansainvälisellä tasolla. Häntä pidetäänkin yhtenä merkittävimmistä Kuuban nykytaiteilijoista.

TAPAHTUMAKALENTERI

7.–8.5.

Reilun kaupan markkinat, Lohja

Mitä yhteistä on Eurovision laulukilpailulla ja Reilun kaupan markkinoilla? No ainakin se, että Kuunkuisakaajat esiintyy toukokuussa kummassakin tapahtumassa. Lohjan Reilun kaupan markkinoilla 7.–8.5. kuullaan myös petroskoilaista folk-yhtyettä ja tavataan bangladeshiläinen kankaanpainaja. Vaikka kulttuurit ovat erilaisia, pyrkimys on aina asua reilussa kodissa. Tapahtumapaikkana on aikuiskoulutuskeskus Innofocus.

Lisätietoja: Jarmo Pasanen, markkinakoordinaattori, puh. 040-761 6458, lohja@maailmakaupat.fi

7.–9.5.

Helsinki-Afriikka -elokuvasfestivaali

Ensimmäinen Helsinki-Afriikka -elokuvasfestivaali järjestetään Andorra Kulttuurikompleksissa, Eerikinkatu 11:ssä. Festivaali tuo Suomeen independent-elokuvia eri puolilta mannerta, antaen tuoreita näkökulmia Afrikan elämänmenoon.

Lisätietoja: www.haff.fi

29.–30.5.

Maailma kylässä -festivaali, Helsinki

Maailmat kohtaavat jälleen festivaaleilla Helsingin Kaisaniemessä. Mukana jo perinteeksi muodostunut Maailmankauppakylä.

Lisätietoja: www.maailmakylässä.fi

23.–25.7.

Faces Etnofestivaali, Raasepori

Faces-etnofestivaalilla on tänä vuosi uusi tapahtumapaikka ja uusi ajankohta. Faces siirtyy pois Billnäsin ruukista, mutta säilyy Raaseporin kaupungissa Pohjan alueella. Uusi festivaalialue on Gumnä.

Lisätietoja: www.faces.fi

Mahdollisuuksien toreja

järjestetään ympäri Suomea **maaliskuusta syyskuuhun**. Katso aikataulut: www.mahdollisuuksientori.fi

kuva MCC

Katoavatko käsityöläiset?

Yhä useampi kehitysmaan käsityöläinen joutuu lopettamaan kannattamattoman käsityöbisneksensä ja siirtymään kansainvälisessä omistuksessa olevaan tehtaaseen t-paitoja tekemään. Käsityötaitoja katoaa lopettavien mukana maailmasta tiheään tahtiin.

Vienti kiinnostaa lopettamisen vaihtoehtona, mutta siihen ryhtyminen on hankalaa pienille yrittäjille. Turistit ovat käsityötuotteiden merkittävä ostajaryhmä, mutta he eivät ihan joka kolkkaan eksy. Valitettavasti turistit tai ostajat ulkomailla eivät myöskään ole aina valmiita maksamaan käsitöistä reilusti, sillä halvat tehdasvalmisteiset tuotteet vääristävät käsitystä työn arvosta. Samasta syystä tuottajat eivät uskalla nostaa tuotteidensa hintoja esimerkiksi inflaation mukana, sillä pelkäävät kilpailun silloin käyvän heille liian kovaksi.

Tosin toisinaan tuotteet saattavat olla ylihinnoiteltuja, jos myyjillä ei ole minkäänlaisia liiketoimintaosaamista. Sen puute hankaloittaa jo ryhtymistä

vientiyrittäjäksi tai siihen hanke kaatuu. Käsityöläiset osaavat kyllä tehdä tuotteet, mutta kaupan käynti pitää erikseen opetella.

Käsityöläisten ahdingosta voi syyttää myös välikäsiä tai tuotteita markkinoille hankkivia kauppiaita, jotka ostavat tuotteet heiltä alhaiseen hintaan ja myyvät ne

eteenpäin pyytäen niistä 20 kertaa enemmän. Intian keskiosassa sijaitsevan Chhattisgarhin osavaltion palkitsema rautatuotteiden tekijä Shyamsundar Vishwakarma sanoo:

– Käsityöläisyys ei ole tuottoisa ala, vaikka ihmiset arvostavat tuotteita. Koska kansallisille ja

kansainvälisille markkinoille ei ole suoria kanavia, niin käsityöläiset kamppailevat elantonsa eteen.

Bambukäsityöläinen Sharda Salam lisää:

– Paheneva köyhyys ajaa ihmisiä pois alalta huolimatta siitä, että hallitus hieman tukee käsityötä. Me teemme tavaroita

menestyäksemme, mutta voitto menee välikäsille ja meidän on vaikeaa ruokkia perheemme. Jos tilanne jatkuu tällaisena, niin ainakin tältä alueelta käsityöläiset katoavat.

Käsityöläiset, liitytkää yhteen

Haasteiden ratkaisemiseksi käsityöläisiä on kehitysmaissa liitetty yhteen ja he ovat yhdessä ryhtyneet elinolojaan parantamaan ja kehittämään kauppasuhteita. Myös perinteisten käsityötaitojen säilyttäminen on tällaisten järjestöjen tai osuuskuntien merkittävä motiivi. Usealla on kumppaneina ulkomaisia järjestöjä, jotka osallistuvat kaupankäynnin edellytysten parantamiseen ja tuotteiden myyntiin. Reilun kaupan järjestöt ovat monessa tapauksessa olleet menestyksellisen kaupan takana, kun ne maksavat reilun hinnan ja antavat monimuotoista apua.

Myös oikean hinnan määrittämisen ongelma on tiedostettu ja sitä on yritetty ratkoa. World of Good -järjestö kehittää kauppasuhteita kehitysmaiden käsityö-

kuva MCC

Bangladeshilainen Maloti Manjundar jäi nuorena leskeksi. Hän asuu sisarensa perheen kanssa ja auttaa ansiollaan kouluttamaan perheen lapsia. Maloti työskentelee pienessä Joberpar Enterprisessä, jossa valmistetaan kortteja reilun kaupan markkinoille.

kuva MCC

Reilun kaupan ehdoin toimiva Shuktara Handmade Paper Project Bangladeshissa työllistää 73 henkeä, pääasiassa naisia. Shuktarassa valmistetaan käsintehtyä paperia paikallisista materiaaleista, mm. juuttiteollisuudesta jätteenä jääneestä kuidusta.

”Ostajat ulkomailla eivät myöskään ole aina valmiita maksamaan käsitöistä reilusti, sillä halvat tehdasvalmisteiset tuotteet vääristävät käsitystä työn arvosta.”

läisten ja suurten jälleenmyyjien välille. Viime vuonna järjestö paljasti ”reilusta hintaoppaastaan”: työkalusta, jonka avulla käsitysläiset voivat määritellä asianmukaisen hinnan tuotteelleen.

Järjestöllä on jo joitakin isoja jälleenmyyjiä kauppakumppanien joukossa, mutta se etsii aktiivisesti lisää kumppaneita välittämään reilun kaupan tuotteita. Lisäksi viranomaiset ovat

paikoin ryhtyneet toimiin käsityötaitojen säilyttämiseksi. B. K. Sahu johtaa Chhattisgarhissa käsityöteollisuuden kehittämisen valiokuntaa, jonka tehtävänä on käynnistää hankkeita käsityöläisten aseman parantamiseksi.

– Heidän taloudellinen tilanteensa paranee, kun heidän ainutlaatuisten tuotteidensa kysyntä kasvaa kansallisilla ja globaaleilla markkinoilla. He nousevat köyhyydestä, vaikkakin erittäin hitaasti, Sahu kertoo.

– Vuoden sisällä tämän alueen tuottajien tuotteet ovat lyöneet aiemmat myyntiennätykset Italiassa, Ranskassa, Iso-Britanniassa ja muissa Euroopan maissa ja nyt pyrimme Yhdysvaltain markkinoille.

Toisaalta esimerkiksi intialaisen, erityisesti vammaisia käsityöläisiä tukevan reilun kaupan vienti- ja markkinointijärjestön toiminnanjohtaja Jacky Bonney ei usko, että kehitysmaissa köyhyys vähenee käsitöillä. Hänen mukaansa missään päin maailmaa ei enää eletä käsitöillä, koska ihmiset eivät osta niitä siihen hintaan, millä niillä eläisi. Puhumattakaan siitä, että niistä saamallaan tuloilla he vielä kouluttaisivat lapsensa ja pääsisivät sairaina lääkäriin.

Hän kuitenkin kannustaa ostamaan ja myymään reiluja käsitöitä edelleen. Mutta uusia yrittäjiä hän toppuuttelee: elanto on helpommin saatavilla jollakin toisella elinkeinolla.

Mia Hemming

Chhattisgarhin osuuden on kirjoittanut Sujeet Kumar/Indo-Asian News Service ja Maailmankauppalehti on sen toimittanut suomentanut.

Tansanian Kagerassa toimiva Budap työllistää vammaisia ihmisiä. Budapissa valmistetaan perinteisiä soittimia. Kuvassa rummuntekijä työssään.

kuva Erkki Aunola

Merkillisiä panamahattuja

Pachacuti on ketsuaintiaanien kieltä ja tarkoittaa ”maailma väärin päin”. Pachacuti on myös panamahattuja valmistava organisaatio, joka on ensimmäisenä saanut luvan käyttää Maailman reilun kaupan järjestön WFTO:n käsitöille tarkoitettua merkkiä.

WFTO on viimeisten kolmen vuoden ajan valmistellut uutta reilun kaupan merkkijärjestelmää, joka kulkee nimellä Sustainable Fair Trade Management System (SFTMS), jolla viitataan tuottajan koko liiketoiminnan ja sen kaikkien tuotteiden ja palveluiden sertifiointiin. Merkkiä kehitetään pientuottajien tarpeisiin, erityisesti käsityötuottajille, jotka eivät pääse olemassa olevien uskottavien merkkijärjestelmien piiriin.

Järjestelmä on edennyt pilottivaiheeseen 2009 marraskuussa. Pachacuti oli ensimmäinen sertifiointiprosessin läpikäynyt toimija, joka sai alkaa käyttää tuotteissaan ”Certified fair and Sustainable”-merkintää. Sekä Iso-Britanniassa että Etelä-Amerikassa suoritettiin tarkastus ennen merkin myöntämistä.

Sertifiointiin sisältyy niin ympäristöhallinto kuin muu hallintotyö, tuotantomenetelmät ja laadunvalvonta mukaan lukien. Merkki todistaa, että järjestön käytännöissä, menetelmissä ja prosesseissa kannetaan sosiaalista, taloudellista ja ympäristöllistä vastuuta.

Tämä järjestelmä pyrkii luomaan reilun kaupan organisaatioille ja niiden toimitusketjuille nykyistä reilun kaupan merkkijärjestelmää (FLO) täydentävän sertifiointijärjestelmän. FLO-merkkijärjestelmä on suunniteltu tuotekohtaiseksi (kuten kahville tai puuvillalle), mutta ei kuitenkaan kata koko toimitusketjua. Esimerkiksi Pachacutin hattujen raaka-aineena käyttämä **paja toquilla** -olki tai vaatteissa käyttämä alpakanvilla eivät tällä hetkellä kuulu FLO-järjestelmän piiriin.

SFTMS on ensimmäinen toimitusketjua tarkasteleva reilun kaupan sertifikaatti. On tärkeää, että on olemassa hyvämaineinen merkki, joka takaa suunnittelun, kutomisen, ompelun, neulomisen, värjäämisen ja viimeistelyn noudattavan reilun kaupan ja ympäristöstandardeja.

Kuluneiden 1,5 vuoden aikana Pachacuti on toteuttanut arviointia tuottajaryhmissään Ecuadorissa, Perussa ja Boliviassa. Tätä kautta on saatu niistä tietoa sekä löydetty vahvuuksia ja heikkouksia kehitystyötä varten. Prosessissa kuultiin laajemmin työntekijöitä: he saivat antaa palautetta palkasta, terveys- ja turvallisuuskysymyksistä, ammatillisesta kehityksestä sekä yleisistä työoloistaan.

Pachacuti laatii jokaisen ryhmän kanssa vuosittaisen toimintasuunnitelman, joka lisää tuottajien mahdollisuutta vaikuttaa siihen, kuinka reilu kauppa hyödyttäisi heitä eniten. Eräissä kirjontaryhmässä kaikki valittivat heikentynyttä näköään. Pachacuti päätti maksaa näöntarkastuksen, silmälasit ja silmäleikkauksen kaikille työntekijöille, jotka niitä tarvitsevat.

Pachacuti on myös julkaissut reilun kaupan raportin vuosilta 2008–2009. Raporttiin voi tutustua heidän nettisivuillaan: www.panamas.co.uk/

WFTO:n sertifikaatin lisäksi Pachacuti on läpäissyt EU:n ISO 14001 -ympäristöstandardit.

PACHACUTI ENJOY THE JOURNEY

Kuluttakaa, jotteivät kansantalouden rattaat pysähtyisi, ruikuttavat poliitikot. Älkää kuluttako, jotteivät luonnonvarat loppuisi ja elinympäristömme tarveltyisi, parkuvat toiset. Mitä on eettisen kuluttaminen – voiko sillä pelastaa sekä luonnon että kansantalouden?

Lohjalainen Aki Mettinen tutkii kaupan hyllyillä tavaroiden tuoteselosteet tarkasti.

”Elintarvikkeisiin liittyy esimerkiksi terveydellisiä, sosiaalisia ja ekologisia vaikutuksia. Kaikkea ei purkin kyljestä pysty selvittämään, mutta monesti ostopäätös syntyy tuoteselosteen ja ennakkotietämyksen perusteella.”

Mettinen pitää itseään ”kuluta harkiten” -tyyppinä.

”Ehkä se periytyy jo lapsuuskodistani, jossa ostokset tehtiin usein halvimman vaihtoehdon pohjalta, koska rahaa oli niukalti. Nuukuus ohjaa ostokäyttäyty-

mistäni nykyään siten, että teen valintoja useampien kriteerien perusteella. Tavarointa jää myös kaupan hyllylle, jos sopivia vaihtoehtoja ei ole.”

Mettinen suosii luomua ja lähiruokaa ja vieroksuu esimerkiksi lisäaineita ja ylikansallisia yhtiöitä.

”Tosin perusteet ovat joskus ristiriidassa keskenään. Ostanko roimasti fossiilista energiaa kuluttaneita kotimaisia talvitomaatteja vaiko espanjalaisia, jotka on kasvatettu nälkätalalla pidettyjen laittomien siirtolaisten voimin?”

Mettisen mukaan lapsiperheessä on kannettava huolta monipuolisen ravinnon saannista, joten kahden epäeettisen, mutta kiistatta terveellisen tuotteen väliltä on koetettava vain valita se pienempi paha.

”Sen sijaan tietyt merkit ja sertifikaatit helpottavat valintoja. Reiluun kauppaan olen oppinut luottamaan; en osta koskaan sellaista kahvia tai banaania, jossa ei ole Reilun kaupan merkkiä.”

Sanoista tekoihin

Kyselytutkimuksissa ihmiset arvostavat eettiset kulutusperus-

teet korkealle. Mutta todellisuus, eli kulutustilastot paljastavat, että eettisyys jää muiden valintaperusteiden jalkoihin.

”Hinta on yhä se merkittävin tekijä. Eettisyys koetaan monesti ”kivana lisänä” ostopäätökseen. Tosin juuri elintarvikkeissa hinta ei aina ratkaise kaikkea etenkin tiettyjen kuluttajien kohdalla. Toisille luomuruoka on sekä eettinen että kuluttajan henkilökohtaista identiteettiä vahvistava hankinta. Myös elintarvikkeiden terveys-

”Tuottaa tyydytystä, kun tietää tehneensä eettisesti oikean valinnan.”

puoli nousee usein pinnalle”, Kuluttajaliiton pääsihteeri Sinikka Turunen kertoo.

Aki Mettinen myöntää, että hinnalla on merkitystä. Mutta halvin ei suinkaan aina voita.

”Tuottaa tyydytystä, kun tietää tehneensä eettisesti oikean valin-

nan ja voi ajatella, että siihen on varaa, vaikka se olisikin hinnaltaan hiukan kalliimpi kuin muut vaihtoehdot.”

Kyselytutkimusten ja tekojen välinen kuilu ei aina johdu siitä, että ihmiset haluaisivat näyttää hurskaammilta kuin ovat.

Riippukeinussakin voi rentoutua hyvällä omatunnolla. Reiluja riippukeinuja solmeilevat bangladeshilaisnaiset Jute Works-järjestölle.

TUTUSTU NYT
3 kk/10€!

Mitä jos jätettäisiin tyhjät puheet?

Päivänpolitiikan pelikentällä riittää läpänheittäjiä, mutta ketä kiinnostaa todellisen maailman syyt ja seuraukset kaiken mediamyllätyksen takana? Oletamme, että sinua.
www.vihrealanka.fi/tilaa

vihreä lanka

Toisin sanoen.

Kaiku Ethicalin vaatteissa kuluttaja kohtaa tuottajan jo hintalapussa.

”Kuluttajat kyllä ostaisivat usein eettisempiä tuotteita, mutta niiden saatavuus ei kaikkialla ole aina hyvä, ja joissakin tapauksissa niiden hinta koetaan liian korkeaksi. Kyselyt mittaavat pikemminkin kuluttajien esittämää toivottua tilaa kuin todellista

arkea”, Sinikka Turunen pohtii.

Eettisellä kuluttamisella oikeudenmukaisempaan yhteiskuntaan

Mutta mitä eettinen kuluttaminen lopulta tarkoittaa? Talousjärjes-

telmän valtavirran mukaan kaikki kuluttaminen, erityisesti öykkäröivä törsääminen, on eettistä, koska se lisää taloudellista toime-
liaisuutta ja parhaassa tapaukses-
sa kasvattaa myös yhteiskunnan
verokertymää.

”Sekä talous että etiikka ovat

Ylivieskan reilun kaupan markkinoilla tutustuttiin reilujen vaatteiden tarjontaan koko perheen voimin.

niin moniulotteisia käsitteitä, ettei niihin löydy helppoja vastauksia. Ei ainakaan yksiselitteisesti väärää tai oikeita”, Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulun professori Johanna Moisander arvioi.

Hänen mukaansa ekonomistit tarkastelevat kysymystä usein utilitaristisen, eli talouden kokonaishyödyn kannalta. Usein he kannattavat vapaakauppaa, jonka myönteisten vaikutusten uskotaan säteilevän laajalle maailmaan ja yhteiskuntaan.

”Taloudellisen tehokkuuden kannalta he voivat olla oikeassa. Mutta on myös näyttöä siitä, että rajoittamattomat markkinat eivät johda oikeudenmukaiseen yhteiskuntaan. Ja ainakin tähän asti on ollut ilmeistä, että markkinat eivät ole ottaneet riittävästi huomioon muun muassa toiminnan ympäristöhaittoja, joiden kustannukset on ikään kuin ulkoistettu.”

Moisander sanoo, ettei eettisen kuluttamisen arvoa voi mitata vain rahassa tai edes hyötyjen jakautumisessa.

”Kyse on myös viestistä; siitä, että näytetään, millaisia asioita pidämme tärkeinä. Niinpä esimerkiksi monikansalliset yhtiöt ovat joutuneet parantamaan tapojaan,

kuten luopumaan monin paikoin lapsityövoiman käytöstä.”

Johanna Moisander arvostelee kuitenkin kauppojen hokemaa ”kuluttaja on kuningas”, joka sysää eettisen vastuun yksinomaan kuluttajien harteille.

”Ei ole syytä uskoa, että kaikkien kuluttajien käyttäytyminen muuttuisi yhtä aikaa samaan suuntaan, ja pakottaisi myös tuotantorakenteet eettisesti kestävämmiksi. Toki kuluttajalla on vastuunsa, mutta merkittävästi suurempi vastuu ja paremmat mahdollisuudet toteuttaa muutoksia on tuotannolla ja kaupalla ja ennen kaikkea poliittisella päätöksenteolla.”

Kuluttajaliiton Sinikka Turunen perää yhteisvastuuta.

”On selvää, että vaikkapa eduskunta kantaa suuren vastuun, mutta yksittäinen kuluttaja ei voi jättää eettistä kuluttamista sikseen sillä perusteella, että isompi vastuu kuuluu jollekin toiselle.”

Myös Aki Mettinen kaipaisi enemmän normeja helpottamaan eettistä kuluttamista ja hintaohjausta esimerkiksi verotuksen keinoin. ”Toistaiseksi pitää pärjätä tuoteselosteiden, merkien ja oman tietämysten varassa.”

Jarmo Pasanen

TILAA

Maailmankauppalehti

Reilun kaupan erikoislehti jo vuodesta 1984.

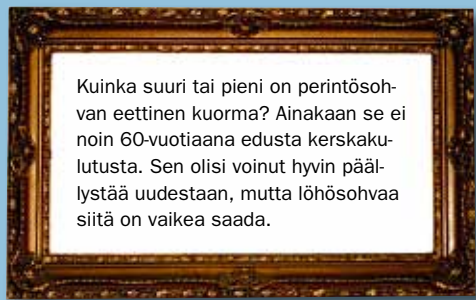
Kehitysmaiden arki ja työ. Ihmiset tuotteiden takana.

Tilaa lehti vuodeksi (4 nroa) maksamalla 10 € lehden tilille 800016-70928507. Kirjoita viestikenttään tilaajan nimi ja postitusosoite. → www.maailmankaupat.fi/maailmankauppalehti

REPORTAASI

Kun huonekalun alkuperä on tuntematon

Mikä on viimeisin tekemäsi huonekaluhankinta? Mitä kyseisestä tuotteesta tiedät? Tiedätkö, mistä siinä käytetyt materiaalit ovat peräisin? Keneltä? Entä mikä on tuotteen valmistuksen ympäristökuorma? Lähdin selvittämään oman hankintani taustaa. Alku oli helppo, sillä tuote on kotimaista työtä. Jos tuote olisi hankittu kirpputorilta, niin kuinka kimurantti selvityksestä olisi silloin tullut? Tai jos tuote olisi Kiinassa valmistettu kansainvälisen ketjun toimeksiannosta? Mutta ei kotimaisenakaan työnä tehdyn tuotteen alkuperän selvittäminen ollut niin yksinkertaista kuin mitä toimeen ryhtyessäni luulin.

Meidän perheessä viimeksi tehty huonekaluhankinta on sohva. Vanha sohvaryhmä on perintöä ja alkuperäisessä kankaassaan noin 60 vuoden takaa. Kangas ja jouset ovat hieman kuluneet ja ennen kuin rupesivat enemmän sattumaan silmään ja rasittamaan istumalihaksia, päätimme siirtää ne pois aktiivikäytöstä. Entisöiminen olisi tullut kalliimaksi kuin uuden ostaminen. Vaikutti päätökseen myös se, että vanhanaikainen salonkisoiva sopi paremmin suoraselkäiseen seurusteluun kuin löhöämiseen sylkkäin television ääressä.

Menimme ostoskeskukseen, jossa on monta huonekaluliikettä ja ne kierrettyämme päädyimme ostamaan Suomi-Soffalta sohvan. Palvelu oli ystävällistä ja asiallista ja sohva saapui kotiimme luvatussa ajassa.

Saamassamme takuutodistuksessa keuhutaan, että runkojen materiaalina käytetään koivua ja koivuvaneria. Istuinkehikot kerrotaan tehdyksi suomalaisesta massiivikoivusta. Mutta mistä runkojen koivu on peräisin? Ei se voi olla Eurooppaa kauempaa, mutta mistä sieltä?

Suomi-Soffa ostaa kankaat todistuksen mukaan tunnetuilta ja arvostetuilta kangastoimittajilta.

Siis keneltä on kankaamme peräisin ja mistä? Valitsimme sohvaan pyöreät jalat. Mistä niiden materiaali on kotoisin?

Lähetin nämä kysymykset kolmelle eri henkilölle Suomi-Soffaan ja kyselin vielä perään, mutta kukaan ei ehtinyt minulle vastaamaan.

Yrityksen tulee näyttää toteen markkinointiväittämänsä

Käännyin Kuluttajaviraston puoleen. Kysyin, tulisiko yrityksen toimittaa vastaukset tuollaisiin kysymyksiin kuluttajalle tämän niitä pyytäessä. Tai pitäisikö kyseiset tiedot olla saatavilla ilman erikseen pyytämistäkin. Ja mitä mahdollisuuksia kuluttajalle jää, jos yritys ei jaksakaan hänelle vastata.

Kuluttajansuojalaki ei edellytä mainitsemieni tietojen ilmoittamista markkinoinnissa. Jos yritys sen sijaan markkinoinnissaan viittaisi tuotteensa kotimaisuuteen, valmistuksen eettisyyteen tai kestävän kulutuksen huomioimiseen tai muuhun sellaiseen olisi yrityksen luonnollisesti

selvitettävä ja näytettävä väitteenä toteen. Viittaamasi seikkoja voitaneen joissakin yrityksissä pitää liikesalaisuuksina, kun taas toisissa niistä voidaan hyvinkin vapaasti kertoa jopa internetsivuilla, lakimies Mika Hakamäki vastasi tiedusteluuni.

Jos elinkeinonharjoittaja siis kieltäytyy toimittamasta kuluttajalle tietoa tiedustelemistasi seikoista, Kuluttajavirastolla ei ole toimivaltaa edellyttää niiden ilmoittamista. Jos elinkeinonharjoittaja kieltäytyy kertomasta ja kuluttaja pitää mainittuja tietoja olennaisina, kuluttajalle ei jää muuta mahdollisuutta kuin äänestää jaloillaan.

En vielä lannistunut, sillä mielestäni yritys viittaa myynninedistämiseksi tuotteensa kotimaisuuteen, valmistuksen eettisyyteen ja kestävän kulutuksen huomioimiseen. Saamamme takuutodistuksen ensimmäisellä sivulla komeilee väittämän kaltainen ilmaus *Takuu kotimaisuudesta*.

Valmistuksen eettisyyteen viitataan epäsuorasti, kun kangastointajia keuhutaan tunnetuiksi ja arvostetuiksi. Kestävää kulutusta

todistuksessa melkein hehkutetaan, kun Suomi-Soffa määritellään ympäristöystävälliseksi ja keuhut jatkuvat: ”Suomi-Soffa ostaa tuotteiden raaka-aineet mahdollisimman lähellä tuotantoa ja valmistaa ne keskeisellä paikalla Suomessa. Näin säästetään mahdollisimman paljon luonnonvaroja ja energiaa. Tuotantoprosessi ei aiheuta minkäänlaisia luontoa rasittavia päästöjä.”

Kuluttajavirastolla on tiedonsaantioikeus

Välitin väittämät Mika Hakamäelle ja sain häneltä jo rohkaisevampaa vastauksen:

– Siteeraamiasi takuutodistuksessa esitettyjä väitteitä on pidettävä tosiasiaväitteinä. Yrityksen tulee voida näyttää toteen esittämänsä väitteet. Kuluttajalla on luonnollisesti mahdollisuus vaatia yritykseltä näyttöä väitteiden tueksi, mutta jos yritys ei kuluttajalle tietoja toimita, kuluttajalla ei ole lakisääteistä oikeutta tietoja vaatia. Sen sijaan Kuluttajavirastolla on lakiin perustuva tiedonsaantioikeus, jonka tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko, Hakamäki selvitti.

Eli kyse on siitä, että yrityksellä ei ole yleistä velvollisuutta selvittää sitä, mistä se sohvan raaka-aineet tai osat hankkii, mutta mikäli se markkinoinnissaan väittää jotakin niiden ympäristöystävällisyydestä, niin väitteet tulee myös voida näyttää toteen.

Tämän jälkeen ilmoitin ystävällisesti Suomi-Soffalle, että mikäli he eivät vielä ehtii minulle tietoja toimittamaan, niin saatan asian Kuluttajavirastoon vireille. Kysyin jälleen vielä toisen kerran heidän halukkuuttaan vastata, mutta kun mitään ei kuulunut, niin toimin lupaamallani tavalla. Asian käsittely kestää Kuluttajavirastossa neljästä kuuteen viikkoon, joten tämän kertomuksen toinen osa ilmestyy sen valmistuttua lehden nettisivuille. Silloin selviää esimerkiksi, kuinka läheltä sohvamme raaka-aineet lopulta ovat peräisin.

teksti ja kuvat **Mia Hemming**

RUOKAA REILUSTI: *Slow Food*

Vuonna 2010 ruokapalsta keskittyy hitaaseen ruokaan, Slow Foodiin. Tässä numerossa rakennetaan reilua brunssia ajan kanssa, kattausta unohtamatta. Slow Food -ideologian mukaan kaikilla on oikeus nauttia kiireettä ruoasta ja ruokailun kokonaisuudessaan tulisi olla rauhallinen tapahtuma. Ruokalautasemme on kiinteässä yhteydessä muuhun maailmaan – sekä sisältönsä että itse lautasen puolesta. Reiluus ulottuu elintarvikkeista astioihin ja tekstiileihin. Aamupäivästä voi nauttia niin makuhermoilla kuin silmilläkin. Piilota kello ja nauti rauhallisesta hetkestä yksin tai ystävän kanssa!

Ruoanlaiton ei tarvitse olla yksinäistä puurtamista, vaan yhdessä tekemistä ja seurustelua. Yhdessä tekemällä virittäytyään tulevan aterian tunnelmaan ja jätetään kaikki kiire ja hosi taakse. Jälkiruoaksi voit vielä jauhaa tuoretta espressoa reiluista pavuista.

Kattaukseen kannattaa panostaa. Esimerkiksi miellyttävän väriset pöytäliinat, jännittävän muotoiset astiat ja hämärä valaistus luovat tunnelmallisen ruokahetken.

Pähkinäiset sarvet**Taikina:**

3 dl kädenlämpöiseksi lämmitettyä maitoa tai vettä
2½ tl kuivahiivaa
1 rkl sokeria
1½ tl suolaa
3½ dl vehnäjauhoja
2½ dl grahamjauhoja
1,8 dl pehmeää margariinia

Täyte:

Iso kourallinen parapähkinöitä (reilu & luomu)
3 rkl sokeria
puolikarkeaa merisuolaa

Taikina

Sekoita isossa kulhossa maito, hiiva ja sokeri. Anna seoksen levätä muutama minuutti.

Sekoita keskenään jauhot ja suola. Lisää jauhoseos nestee-

seen ja sekoita, kunnes tuloksena on kiinteä taikina. Levitä taikina jauhotetulle alustalle tai leivinpaperin päälle ja vaivaa muutaman kerran, jotta taikina tasoittuu. Lisää tarvittaessa jauhoja.

Kauli taikina nelikulmioksi. Levitä taikinaläpyn päälle margariini ja taita levy kaksinkerroin. Siirrä taikina jääkaappiin ja jäähdytä noin puoli tuntia.

Ota taikina jääkaapista ja kauli se taas levyksi. Taita ylä- ja alareuna keskelle, ja pane taikina takaisin jääkaappiin. Toista tämä 2–3 kertaa.

Täyte

Rouhi pähkinät mieluisen kokoisiksi palasiksi. Sirottele sokeri paistinpannulle ja kuumenna, kunnes sokeri alkaa sulaa ja ruskistua. Muista kääntää levy pienemmälle sokerin alkaessa sulaa, ettei se pala. Lisää pähkinät ja sekoita. Rouhi mukaan reippaasti merisuolaa – lopputulos on pistaasimainen.

Itse jauhetuista pavuista nousee voimakkaampi kahvin aromi, joka kutkuttaa makuhermoja jo ennen keittämistä. Africafé espressopapuja tuo maahan Tampereen kehityskauppa.

Sarvet

Aseta taikina jauhotetulle alustalle ja kauli se jälleen kerran nelikulmioksi. Leikkaa taikina haluamasi kokoisiksi neliöiksi ja neliöt jälleen kolmioiksi. Venytä kolmiota hieman huipusta. Pane täyte keskelle ja rullaa kolmio kiinni alkaen leveämmästä päästä. Muotoile rullat sarviksi. Pistä ne pellille, levitä päälle pyyhe ja anna kohota. Paista sarvia 200 asteessa 15–20 minuuttia.

Limentuoksuinen hedelmäsalaatti

reilun kaupan hedelmiä, esim. viinirypäleitä, banaaneja, ananasta
yksi luomulime tai limemehua
kauravaniiljakastiketta

Pilko hedelmät ja sekoita ne kulhossa. Purista sekaan limemehu. Jaa annosmaljoihin ja kaada päälle vaniljakastiketta. Halutessasi voit raastaa limen kuorta ja koristella annoksen sillä. Nauti jälkiruokana tuoreen kahvin kera.

teksti **Mika-Petri Lauronen**
kuvat **Anastasia Lapintie**

ARKIEN KOHTAAMINEN

Arkien kohtaaminen-palstalla esitellään arkien ja kulttuurien kohtaamista käsitöiden kautta. Kaikilla tuotteilla on tekijänsä, ja käsitöiden mukana välittyy tuotteen ostajalle jotain heistä itsestään. Ostajan yhteys tuottajaan tulee siitä maksetun hinnan kautta – ostopäätöksillämme on vaikutusta työn tekijän arkeen. Tässä numerossa kerrotaan bangladeshilaisesta painajasta Sheuly Khatoonista sekä lohjalaisesta Seija Kääriäisestä, joka on saman ammatin harjoittaja. Toukokuussa Sheuly matkustaa ensimmäisen kerran Bangladeshin ulkopuolelle ja antaa työnäytöksen Lohjan reilun kaupan markkinoilla. Samassa tilaisuudessa Seija vetää kankaanpainotyöpajaa.

kuva Kati Hjerp

Sheuly Khatoon painamassa Oulun kaupunginkirjaston tilaamia kangaskasseja.

SHEULY

Sheuly Khatoon on 28-vuotias. Hän on naimisissa ja hänellä on 12-vuotias poika, joka on viidennellä luokalla. Äiti on suorittanut kymmenen luokkaa. Sheulyn mies on puuseppä, joka on oppinut ammatinsa omalta isältään. Elämä oli kuitenkin tiukkaa, sillä puuseppän tuloilla ei elätetty perhettä. Sheuly alkoi siis etsiä töitä. Hänen kotinsa ohi kulki päivittäin useita naisia ja hän kysyi näiltä, mitä he tekevät. Naiset kertoivat työskentelevänsä Eastern Screen Printersissä.

Eastern Screen Printers (ESP) aloitti vuonna 1986 mennoniittikirkon käynnistämänä projektina, jolla pyrittiin luomaan työpaikkoja Saidpurin alueen köyhille naisille. Eastern Screen Printers työllistää vakituisesti 38 henkeä, pääasiassa naisia. Lisäksi kiireisinä aikoina tarvitaan 16 henkeä lisää töihin. Eastern Screen Printers valmistaa erilaisia painotöitä, kuten kortteja ja lahjapapereita, kankaalle ja paperille. Raaka-aineena käytetään teollisuuden

jättemateriaalia juuttikuitua tai rikkaruuhona kasvavaa vesihyäsinttia. Työntekijöille maksetaan päiväpalkkaa, joka kasvaa työkokemuksen myötä.

Sheuly meni kysymään ESP:stä töitä. Johtaja pyysi häntä tulemaan seuraavana päivänä kokeilemaan työntekoa. Viikon jälkeen Sheuly päätti jäädä, sillä hän koki reilun kaupan piirissä toimivan Eastern Screen Printersin työn merkitykselliseksi. Hänelle on myös tärkeää, että työnantaja arvostaa naisia.

Sheuly on opetellut painotyötekniikan alkeista, mutta on nyt työstään nauttiva ammattilainen. Ammattitaitonsa ansiosta hänen on mahdollista jatkaa poikansa kouluttamista ja tarjota perheelleen kunnollista ruokaa. Tästä syystä hänen arvostuksensa perheessä ja yhteisössä on kasvanut. Saamallaan bonuksilla Sheuly on pystynyt korjauttamaan talonsa vuotavan katon, liittämään sen sähköverkon piiriin sekä ostamaan television.

Sheulyn tavoitteena on turvata lapselleen parempi koulutus kuin

itselleen sekä pystyä elättämään perheensä. Hän on ylpeä siitä, että pääsee vierailemaan Suomessa ja esittelemään ammattitaitoaan kuluttajille.

Sheulyn aviomies eivätkä muutkaan perheenjäsenet vastustaneet Sheulyn ensimmäistä ulkomaanmatkaa, vaikka ehdotus vierailusta Suomessa tulikin heille yllätyksenä. Perhekin on ylpeä siitä, että Sheuly pääsee esittelemään suomalaisille ammattitaitoaan.

SEIJA

Seija Kääriäinen lukee kiinnostuneena tarinaa bangladeshilaisesta Sheulystä. Yhteistä kosketuspintaa löytyy. ”Ainakin tuo kierrätysaineksen käyttäminen. Minulle se on sekä ideologinen että käytännöllinen valinta; jätettä ei ole, vaan kaikki on materiaalia.” Hänen mukaansa kankaanpainannon suosio on nousussa käsityöläisten keskuudessa; erilaisia printtejä kokeillaan vaatteissa ja käyttötekstiileissä.

kuva Kari Saaristo

Kankaanpainannon suosio on taas nousussa, sanoo Lohjan Seudun Käsityöläisyhdistyksen puheenjohtaja Seija Kääriäinen.

Kääriäinen on Lohjan Seudun Käsityöläisyhdistyksen puheenjohtaja. Kankaanpainannon ohessa hänelle ovat tuttuja monet muutkin käsityön lajit silkkimaalauksesta tilkkutöihin. ”Päätuotteina ovat nykyisin hatut ja laukut.”

Käsityöammatti on leimautunut vahvasti naisten alaksi. Lohjan seudun käsityöläisyhdistyksen kuuluu noin 50 jäsentä, joista vain viisi on miehiä. ”Kyllähän käsitöitä on joskus pidetty hiukan semmoisena perheellisten naisten hätäaputyönä. Vain harvat saavat tästä kokonaan elantonsa, useimmilla kyse on lisätienestistä”, Seija Kääriäinen myöntää.

Hän heittäytyi päätoimiseksi ammattilaiseksi 25 vuotta sitten. Hänellä ei ollut alan koulutusta, mutta runsaasti jo tyttöissä kertynyttä käytännön kokemusta. ”Kun teki tilauksesta ompelutöitä, niin sillä tuli jotenkin toimeen. Koska hommaa ei ole sidottu

kellonaikoihin, sitä pystyi tekemään hyvin myös lastenhoidon lomassa.”

Viitisen vuotta sitten Kääriäinen joutui etsimään myös muita leipäpuita. Hän on toiminut muun muassa myyjänä ja kehitysvammaisten ohjaajana. Omaan alaan liittyvää tekemistä on tarjonnut käsitöiden opettaminen. Hän on vetänyt kurseja esimerkiksi työväenopistoissa.

Mutta mieluiten Seija Kääriäinen tekisi käsitöitä ihan kokoaisesti. Se, mikä estää sen, on markkinointi – tai pikemminkin sen puute. ”Markkinointiin ei kerta kaikkiaan riitä aika, ja se olisi välttämätöntä, jotta tuotteet ja ostajat saisi kohtaamaan. Pitäisi luoda jokin tupperware-kutsujen tapainen malli, jossa myytäisiin käsitöitä”, hän naurahtaa.

Hän valmistaa enimmäkseen uniikkikappaleita, joiden markkinointi on vielä haasteellisempaa kuin sarjatyönä tehtävien tuotteiden. ”Halukkaita ostajia on kyllä olemassa, vaikka aina on niitäkin, joiden mielestä mikään ei saisi maksaa paljon mitään.” Kääriäinen uskoo nettikaupan mahdollisuuksiin. ”Omia tuot-

teitani ei ainakaan vielä voi ostaa netin kautta, mutta yleisesti käsitöiden nettimyynti tulee varmasti lisääntymään.”

Vajaa parikymmentä vuotta sitten Lohjan seudun käsityöläisyhdistys perusti Seija Kääriäisen aloitteesta myymälä Tuulentuvan, joka toimii vuokralaisena Lohjan Kotiseutuyhdistyksen tiloissa.

”Yhdistyksen jäsenet voivat tuoda tuotteitaan myyntiin. Niitä myydään jokaisen omaan laskuun, mutta yhdistys ottaa pienen provision kattaakseen myymälän ylläpitokustannukset. Myymälää pidetään auki enimmäkseen talkoovoimin.”

Seija Kääriäisen ja Sheuly Khatoonin arjet kohtaavat aivan konkreettisesti Lohjan Reilun kaupan markkinoilla. Kääriäinen vetää kankaanpainopajaa samassa tilassa, jossa Sheuly antaa työnäytöksiään. ”Eiköhän me hyvin tulla toimeen. Uskon, että kaikki käsityöläiset katsovat maailmaa samalla tavalla. Kiinnostavaa nähdä, miten bangladeshilainen työtapaa eroaa suomalaisesta.”

Sheulyn tarina: **M. Ghayasuddin**
Seijan tarina: **Jarmo Pasanen**

”*Seija Kääriäisen ja Sheuly Khatoonin arjet kohtaavat aivan konkreettisesti Lohjan Reilun kaupan markkinoilla.*”

Do you speak money?

Rahalla on taipumus sanoa viimeinen sana, mutta onneksi maailmasta löytyy myös niitä jotka väittävät vastaan. Talous ohjaa kehitystä, mutta kenellä on valta ohjata taloutta? Siitä ja muista maailman ilmiöistä sinulle raportoi Vihreä Lanka – joka perjantai perinteisesti paperilla ja pitkin viikkoa verkkolehdessä. Tutustu ja tilaa, jos et ole jo tilannut!

TUTUSTU NYT
3 kk/10 €!

TESTAA TEKSTARILLA! Saat lehdet kotiin kolmeksi kuukaudeksi numerosta **18230** naputtelemalla viestikenttään **lanka, nimesi ja osoitteesi.**

Viesti on sinulle ilmainen. Voit myös tehdä vuositilauksen netissä ja saada tilaajalahjan! Katso:

www.vihrealanka.fi/tilaa

vihreä lanka
Toisin sanoen.

Kohtalaisen reiluja ihmisiä

Reilu kauppa ja eettinen kuluttaminen on tärkeää Kuunkuiskaajat-duon Susan Aholle ja Johanna Virtaselle.

"Työlki ellää, mut kauppal rikastuu", lauletaan Suomen tuoreessa euroviisukappaleessa.

"Se taitaa olla vanha, vankkaan kokemukseen perustuva kansan-sanonta", arvioi Kuunkuiskaajat-duon toinen puolisko Susan Aho.

Hänen mukaansa säkeessä ei oteta sen syvällisemmin kantaa talouden rakenteisiin. Timo Kiiskisen säveltämä ja sanoittama ralli ylistää laulamisen voimaa elämän myötä- ja vastamäissä.

"Tottahan musiikissa voi olla sanomaa. Mutta etnomusiikissa ei yleensä käsitellä päivänpolttavia ongelmia. Artisti voi sen sijaan vaikuttaa omalla esimerkkillään", toinen Kuunkuiskaaja Johanna Virtanen sanoo.

Se, että työllä pitäisi tulla toimeen, kuuluu myös Reilun kaupan periaatteisiin. Kaupalla rikastuminen vain ei saisi kohtuuttomasti syödä työn hedelmiä. Reilu kauppa on Kuunkuiskaajille tuttu juttu.

"Banaani taisi olla se ensimmäinen Reilun kaupan tuote, jonka olen ostanut. Nyt tulee usein hankittua sitä keltavihreää, oliko se nyt afrikkalaista kahvia", Virtanen tuumii.

Lihan monet kiusaukset

Eettinen kuluttaminen on Susan Aholle ja Johanna Virtaselle muutoinkin tärkeää.

"Minun ostosvalinnoissani painottuu ennen kaikkea luomutuotanto ja eläinten hyvinvointi. En osta vahingossakaan häkkinokanojen munia", Aho korostaa.

Hän kertoo olleensa muutamia vuosia kasvissyöjä, mutta pasta- ja perunapainotteinen ruokavalio ei sopinut hänen vatsalleen, ja hän palasi kohtuulliseen sekasyöntiin.

Virtanen harkitsee punaisen lihan pudottamista pois ruokalistaltaan.

"Viimeisen parin vuoden aikana ruoan ilmastovaikutukset ovat iskeneet lujaa tajuntaani. Pihvi-liha kasvattaa rutkasti ihmisen hiilijalanjälkeä", hän kauhistelee.

Ahon ja Virtasen mukaan kulutustottumusten muutos on vääjäämätöntä, jos maapallo halutaan säilyttää tuleville sukupolville elinkelpoisena. Se ei ole vaikeaa, jos miettii vain yksittäistä tuotetta kerrallaan.

"Merkkijärjestelmä – joutusen-, luomu- tai Reilun kaupan merkit – antaa jo hyvän pohjan

valinnoille. Mutta jos haluaa ottaa huomioon jokaisen tuotteen kaikki sosiaaliset ja ekologiset vaikutukset, on se kieltämättä vaativa urakka. Helppotajuiselle päästöluokitukselle olisi kyllä tarvetta", Virtanen pohtii.

Tuunaamista ja bambusukkia

Ruoan eettisyys on vielä suhteellisen helposti hallittavissa. Mutta vaatteiden kanssa on vaikeampaa. Edes valmistusmaa ei aina ole näkyvillä. Lapsityötä molemmat kavahtavat.

"Mielellään sitä ostaisi kotimaista, mutta kun sitä ei enää kovinkaan usein taida olla saatavilla", Susan Aho huokailee.

"Minäpä ostin hiljattain bambusukat. Bambu on ekologisempi materiaali kuin vaikkapa puuvilla", Johanna Virtanen sanoo.

"Mitä – veit ruoan uhanalaisten pandojen suusta!", Aho älähtää.

"Bambu kasvaa hirveän nopeasti, ja pandoilleen riittää syötävää, ellei niiden elinalueita muutoin kutisteta. Ja sukat olivat ihan hyvät", Virtanen puolustautuu.

Niinpä niin – tekstiilien synty-kuormasta ei tahdo saada selkoa. Vahvaa näyttöä on lähinnä siitä, että tehotuotannossa viljeltävä puuvilla kuluttaa roimasti luonnonvaroja. Hamppu ja juutti taas pärjäävät vähällä, mutta juhlaeventimien materiaaleina ne eivät ole yleistyneet.

"Olen vähentänyt himoshoppailua hurjasti. Esiintymisvaatteisiin tulee kuitenkin satsattua. Kotimainen yhteistyökumppanimme, jonka kanssa suunnittelemme Eurovisio-kisan esiintymisasumme, käyttää luonnonmukaisia materiaaleja", Virtanen sanoo.

Kumpaakin ilahduttaa viime vuosina virinnyt käsitöiden ja tuunaamisen buumi.

"Ei me osata kutoa tai oikein tehdä muutakaan, mutta ollaan silti innokkaita tuunaajia", Susan Aho myhäilee.

Tehdäänkö huonoa tahallaan?

Yksi eettisen kuluttamisen mittari on tuotteiden kestävyys. Siinä on otettu viime vuosina takapakkia.

"10–15 vuotta sitten kännykät kestivät useita vuosia, mutta

nykyykännykät hajoavat 1,5 vuodessa. Tehdäänkö ne tahallaan lyhytikäisiksi, jotta markkinoiden kierto pysyisi tiiviinä", Johanna Virtanen heittää.

Haitaria soittava Susan Aho keksii yhtä häkellyttävän esimerkin.

"Kouvolan harmonikkatehdas meni hiljattain nurin. Olisi aika karmivaa ajatella, että se olisi johtunut siitä, että siellä tehtiin liian hyviä ja kestäviä haitareita."

Onneksi jotkut elävät vielä työllään. Kuunkuiskaajien keikkakalenteri täyttyi rivakasti, kun he voittivat helmikuussa Suomen euroviisukarsinnan. Viisufinaali kymmenien miljoonien silmien alla käydään 25.–29.5. Oslossa.

"Sitä ennen esiinnyttiin kuitenkin Lohjalla Reilun kaupan markkinoilla. Mikä tahansa keikka missä tahansa ei meille kelpaisi, vaan haluamme edistää puhtain sydämin hyvää asiaa", Susan Aho vakuuttaa.

Jarmo Pasanen

Kuunkuiskaajat Lohjan Reilun kaupan markkinoilla 7.5. klo 12.

REILUN KAUPAN MARKKINAT LOHJALLA 7.-8.5.2010

**Aikuiskoulutuskeskus Innofocus, sen pihapiiri
ja läheiset katualueet, Lohjan työväentalo**

Näytteilleasettajina maailmankauppoja, maa-
hantuoja, maataloustuottajia, käsityöläisiä,
kansalaisjärjestöjä, mm. Maailmankauppojen
liitto, Maailmankauppalehti, Maailmankauppa
Kirahvi, Juuttiputiikki, Maailmankauppa Aamu-
tähti, Ekokauppa Luonnotar, Repu ry, Suomi-
Nicaragua-seura, Lohjan Martat, Vihreä Lanka,
Kuluttajaliitto, Lohjan Seudun Ympäristöyhdis-
tys, Lohjanharjun Vihreät, Nukkeset & Rusakko
ja Saviklaneetti, Eija Koponen, Merkur-pankki,
Cafetoria, Kaffecentralen

PERJANTAI 7.5.

- 10– Jalavan koulun rumpuryhmä
avaa markkinat**
Tuottajavieraat: haastatteluja
- 10.15 Nukketeatteri** (sisällä)
Sadunkerrontaa (sisällä)
- 11.15 Reilu muotinäytös:**
Keskuspuiston ammattiopisto
- 10–12 Pajat, lastenohjelma** (sisällä):
askartelua, luonnonvärimaalausta,
kankaanpainantaa, romuja, puutöitä,
10.30 rummutusta
- 12– AVAJAISET**
Kaupunginjohtaja Simo Juva
Lohja ottaa vastaan Reilun kaupan
kaupunki -arvonimen
Musiikkia: KUUNKUISKAAJAT
- 13– Työnäytös** (tuottajavieraat,
bangladeshiläinen silkkipainaja Sheuly)
Nukketeatteri
Sadunkerrontaa
- Pajat** (sisällä):
askartelua, luonnonvärimaalausta,
kankaanpainantaa, romuja, puutöitä,
13.30 rummutus)
- Kaupunkisuunnistus:**
"Amazing Fair Race" koululaisryhmille
- 14– Hiiden Opiston tanssiryhmä**
"Rautarouvat"
Tietoisku
- 14.20 Musiikkia:** Sattuma
(petroskoilainen folk-yhtye)
- 15.10 Työnäytös:** Sheuly
Tietoisku
- 16– Musiikkia:** Taikatuu
- 16.50 Tanssistudio Taivas**
- 17.05 Tuottajavieraat** (haastatteluja)
Tietoisku
- 17.25 Musiikkia:** Utilitarian Anthropophagy

Maailmankauppojen liitto ry
Världsbutikernas förbund rf

LAUANTAI 8.5.

- 10–18 Jalkapalloa**
(haasteottelut; mm. Lohjan kaupunginvaltuusto,
Eduskunnan Urheilukerho, LoPa, ViTa)
Potkuseinä
Nukketeatteri
Pajat: askartelua, luonnonvärimaalausta,
kankaanpainantaa, puutöitä
- 11– Musiikkia, Lohjan tori:**
Too Dumb to Die
- SAMAAN AIKAAN TYÖVÄENTALOLLA:**
- 11–17 Jooga- ja tanssipajat**
11–12 Sahaja-jooga (Sahaja Yogan tuki ry.)
- 12–13 Naurujooga** (Titta Halonen)
- 13–14 Afrotanssi** (Maj Lindgren)
- 14–15 Itämainen tanssi** (Kati Petersen-Waris)
- 15–16 Zumba** (Tanssistudio Taivas)
- 16–17 Naurujooga** (Titta Halonen)
- 12– Paneelikeskustelu**
"Voiko Reilusta kaupasta tulla valtavirtaa",
pj. Tarmo Ropponen (keskustelijoina mm. kan-
sanedustaja Pekka Haavisto, viestintäpäällikkö
Janne Sivonen), Innofocus (sisällä)
- 13– Tanssia:** Tanssikoulu Un dos tres
Nukketeatteri
Pajat (sisällä):
askartelua, luonnonvärimaalausta,
kankaanpainantaa, puutöitä
- 13.15 Työnäytös:**
Bangladeshiläinen silkkipainaja Sheuly
Musiikkia: Too Dumb to Die
- 14.10 Tanssia:** Tanssikoulu Un dos tres
- 14.25 Musiikkia:** Markojuhani Rautavaara &
Tekosyyttömät
- 15.10 Työnäytös:** Sheuly (sisällä)
- 19– Iltajuhla:** Sattuma (Paikka ilm. myöhemmin.)

Ohjelmamuutokset mahdollisia.

→ www.lohjanmaailmankauppa.fi

Sonja poikkesi reilun kaupan maaotteluun Tampereen keskustorille.

Eettisyys hankinnoissa

tuo kunnille positiivista julkisuutta

Reilun kaupan kaupungin -arvonimeä kantaa tällä hetkellä neljä suomalaiskaupunkia ja yksi kunta. Arvonimen saamiseksi kampanjoidaan ainakin seitsemällä paikkakunnalla, kuten Helsingissä, Mänttä-Vilppulassa ja Lohjalla. Maailmankauppalehti selvitti, mitä reiluille kunnille kuuluu.

Reilun kaupan kaupunki/kunta -arvonimen myöntää Suomessa Reilun kaupan edistämisyhdistys (RKEY). Kriteerien noudattamista valvoo kussakin kunnassa toimiva kannatustyöryhmä, joka raportoi toiminnastaan ja kriteerien täyttymisestä vuosittain RKEY:lle.

Sonja Vartiala RKEY:stä kertoo, että palaute arvonimen saaneista kunnista on ollut positiivista ja monet ovat olleet erittäin tyytyväisiä arvonimen tuomaan julkisuuteen. Arvonimen esille tuomisessa ollaan kuitenkin monella paikkakunnalla vielä alussa.

– Arvonimen kokonaisvaltaisen hyödyntäminen esimerkiksi

kaupungin markkinoinnissa ja viestinnässä on aika haastavaa vain vapaaehtoisten voimin, Vartiala arvioi. – Onkin ilahduttavaa, että monessa kaupungissa työssä on yhä enenevässä määrin mukana myös kaupungin virkamiehiä, jotka voivat osallistua asian edistämiseen myös viran puolesta.

Talousvaikutukset kunnalle ovat pienet

– Reilun kaupan kunnan tai kaupungin arvonimen kriteerien täyttämisen taloudelliset vaikutukset kuntatasolla ovat erittäin pienet. Aluksi vain kunnan virallisissa kahvituksissa tulee käyttää Reilun kaupan tuotteita. Esimerkiksi Porissa tästä aiheutu-

viksi lisäkustannuksiksi laskettiin alle 100 euroa vuositasolla, Sonja Vartiala selvittää.

Espoossa kaupungin ruokapalvelu Espoo Catering teki arvonimihankkeen yhteydessä päätöksen siirtyä käyttämään Reilun kaupan kahvia kaikissa yli 200 toimipaikassaan. – Tätä varten kaupunki varasi 8 000 €

lisärahoituksen, josta jäi rahaa yli myös muiden Reilun kaupan tuotteiden hankkimiseen. Vastuulliset hankinnat eivät siis välttämättä ole merkittävästi kalliimpia ja hintamielikuva onkin joskus vanhentunut – kasvaneiden volyymien myötä esimerkiksi Reilun kaupan kahvin, teen, banaanien tai viinien hinta ei ole

nk. ”tavallisia” tuotteita merkittävästi tai lainkaan kalliimpi, Vartiala painottaa. – Arvonimi ei ole kunnille rahakysymys. Kunta myös hyötyy arvonimestä, jos se panostaa siitä viestimiseen.

Lohjalla on reilun kaupan kaupungin arvonimi ollut työn alla jo reilun vuoden, mutta yksimielinen päätös hakemuksen

Reilun kaupan puolesta Repu ry:n toiminnanjohtaja Heta Niemi sekä Anne Bland käynnistämässä Reilu Huittinen -kampanjaa 5.5.2009.

tekemisestä syntyi vasta maaliskuun lopussa. Vielä helmikuussa kaupunkisuunnittelukeskus aikoi haudata koko hankkeen. Hintalaskelmiin oli livahtanut lausunto, jonka mukaan Reilun kaupan kahviin siirtyminen olisi tuonut kaupungille noin 15 000 euron lisäkustannukset vuodessa. Laskelma huomattiin virheelliseksi, ja tekninen lautakunta pelasti hankkeen jatkosäittelyyn.

Hiukan hankaluuksia Lohjalla tuotti myös reilun kaupan kahvia tarjoavien ravintoloiden ja kahviloiden määrä. 20–50 000 asukkaan kaupungeissa pitäisi kriteerien mukaan olla vähintään kahdeksan paikkaa, joissa reilua kahvia saa ainakin vaihtoehtona. Tammikuussa niitä oli Lohjalla vain kolme. Kevään mittaan viidessä paikassa päätettiin kuitenkin ottaa reilu kahvi valikoimiin.

Kahvitupa Ninamarian omistaja Nina Lindstedt päätyi reiluun espressoon. – En ollut itsekään sitä etukäteen maistanut. Mutta pidän kahvin eettistä tuotantotapaa tärkeänä. Uskon, että ainakin nuorison keskuudessa reilujen tuotteiden kysyntä tulee kasvamaan.

Lohjalla toivotaan, että Reilun kaupan kaupungin arvonimi

saataisiin toukokuussa Reilun kaupan markkinoiden yhteydessä.

Arvonimen ylläpito ei ole vaikeaa

Tampereella ja Espoossa ei ole koettu arvonnimen ylläpitoa vaikeaksi. Projektipäällikkö Riikka Juuma Tampereelta ja Espoon kaupunginvaltuutettu, Reilun kaupan kannatusryhmän puheenjohtaja Tiina Elo kuvaavat kaupungeissaan vallitsevan vahva poliittinen kannatus asialle.

– Kun arvonimen kriteerit saatiin täytettyä oli suurin työ tehty. Nyt yritetään lisätä reilun kaupan tuotteiden määrää ja muutenkin viedä asiaa kaupungissa eteenpäin, Juuma kertoo.

Suomen ensimmäisenä Reilun kaupan kunnan arvonimen sai Utajärvi jo vuonna 2004. Arvonimen ylläpitäminen on pieninkin kunnan resursseilla sujunut ja yhteistoiminta paikallisten yrittäjien kanssa koetaan tuloksekkaaksi. Yritysten tarjonnan ja kunnan kahvitusten lisäksi Utajärvellä tarjotaan kunnan palveluissa lapsille ja vanhuksille reilun kaupan hedelmiä ja tänä vuonna hankitaan yhteispalvelupisteen työntekijöille sekä siivous- ja ruokapalvelutyön-

Tampereen kaupungilla työharjoittelussa ollut tansanialainen Godfrey Lumbili ja reilut banaanit kutsuivat tamperelaisia viettämään reilun kaupan kahvitaukoa.

tekijöille reilut t-paidat.

Kunnassa on panostettu myös laatuun. – Tällä hetkellä meillä on menossa panostus kahvinkeittoprosessiin. Me haluamme, että kahvin oikea maku tulee hyvin esille, kertoo Tarja Haapapuro Utajärven kunnasta.

Kirstynyt talous ei vaikuta

Kuntatalouden kiristyminen ei ole kaupungeissa aiheuttanut paineita luopua arvonimen käytöstä. Utajärvellä on ollut säästöpai-

neita, mutta sielläkään ei reilun kaupan tuotteiden käytöstä olla luopumassa. Uusien tuotteiden tuloa markkinoille seuraillaan, vaikka uusia hankintoja ei nyt ollakaan tekemässä.

– Tampereellakaan ei ole painetta pienentää nykyisiä määriä, mutta keskustelua tuotteiden määrän kasvattamisesta taloustilanne kyllä vaikeuttaa. Esimerkiksi koulujen ja päiväkotien isoihin ostoihin ei tässä taloustilanteessa ole helppo päästä mukaan, Juuma pohtii.

Keskustelu julkisten hankin-

tojen eettisyydestä on kahvituksia laajempaa. Riikka Juuma kertoo Tampereen logistiikan nostaneen eettiset hankinnat yhdeksi teemaksi kouluttaessaan kilpailutuksista ja hankinnoista vastaavia henkilöitä.

Espoossa resursseja ei vielä ole juurikaan ollut avata keskustelua laajemmalle esimerkiksi hankintatoimen suuntaan. – Tarkoitus on myös nostaa yhteiskuntavastuu kaupungin strategiaan, jossa sitä ei vielä mainita, Tiina Elo kertoo.

Teksti **Anastasia Lapintie**
Kuvat **Jenna Kuntonen ja Emilia Bland**

Oulun kaupunginkirjastossa otettiin noin kaksi vuotta sitten myyntiin reilun kaupan periaatteilla valmistettu puuvillakassi. Noin vuoden päästä Porvoon kaupunginkirjasto seurasi esimerkkiä. Kirjaston logolla varustetut kassit on tehty bangladeshilaisten naisten käsityönä.

– Idea yhteistyöhön sai alkunsa, kun mietimme, millaista pr-materiaalia kirjastollemme hankkisimme. Kirjasto pyrkii toimimaan ekologisesti ja halusimme tuotteita, jotka kestävät käyttöä ja kulutusta. Kirjastokassi on luonteva pr-tuote, joka suojelee myös kirjastosta lainattavaa materiaalia ja näin pidentää sen käyttöikää. Lisäksi halusimme tilata kassit taholta, joka ei toimi markkinaperiaatteella, vaan toteuttaa reilun kaupan periaatteita, Oulun kirjastotoimen apulaisjohtaja Päivi Rasinkangas muistelee.

Luonteva valinta Oulussa oli Rasinkankaan mukaan Maailmankauppa Juuttiputiikki. Juuttiputiikki on reilun kaupan erikoismyymälä, jonka valikoimassa on reilun kaupan merkkituotteiden lisäksi eettisesti valmistettuja,

Oulussa ja Porvoossa käyvät kirjastokassit kaupaksi

reiluja käsitöitä. Kassien tuottajayritys on Juuttiputiikkia ylläpitävän Pohjois-Suomen Pääsky ry:n pitkäaikainen yhteistyökumppani ja pyrkii työllistämään perheidensä pääeläjäinä toimivia naisia.

– Edellisen kangaskassierän loppuessa pohdimme Oulun kaupunginkirjaston mallin mu-

kaisesti mahdollisuutta hankkia kassit edelleen kankaisina, mutta samalla reilun kaupan kautta. Otimme yhteyttä edelleen Oulun mallin mukaisesti maailmankauppa Juuttiputiikkiin, koska uskoimme yhteistyön sujuvan helpoiten jo kerran toteutetun mallin mukaan, osastonjohtaja Kaisa Tolonen

Porvoosta perustelee.

– Oulu on tilannut meiltä jo useita tuhansia kasseja ja Porvooseen on mennyt 2 000 kpl. Isot toimitukset ovat olleet välillä stressaavia, mutta myös opettavaisia niin Juuttiputiikille kuin tuottajillekin, toiminnanjohtaja Kati Hjerp Juuttiputiikista sanoo.

Silkkipainaja Samina painaa kirjastokasseja Saidpur Enterprisesissa Bangladeshissa.

Neljällä eurolla hyvinvointia

Kassien synnystä pystytettiin näyttely Oulun pääkirjastoon, kun kassit tulivat myyntiin. Valokuvia riitti kassien ompelemisesta polkuompeelukoneilla Pohjois-Bangladeshissa ja logon painamisesta silkkipainotekniikalla Saidpur Enterprises -nimisessä pienyrityksessä aina valmiisiin kasseihin saakka.

– Näyttely oli esillä ensin pääkirjaston ala-aulan vitriinissä, jonka ohi kulkee päivittäin 2 000–3 000 henkilöä. Myöhemmin näyttelyä on kierrätetty lähikirjastoissa, Päivi Rasinkangas iloitsee.

Molemmissa kirjastoissa kassit maksavat neljä euroa kappale.

– Kassit ovat saaneet ihan mukavan vastaanoton ja niitä on myös mennyt tasaisesti kaupaksi, Kaisa Tolonen kertoo.

Oulussa kasseja on myyty noin puolessatoista vuodessa runsas tuhat. Kasseja tuottava yritys kykenee maksamaan säännöllistä ja kohtuullista palkkaa naisille ja jakamaan heille osuuden yrityksen vuosittaisesta tuloksesta. Lisäksi heille kerrytetään eläkettä henkilökohtaiseen rahastoon.

Köyhyydestä ei voi jäädä eläkkeelle *Osa II*

Maailmankauppalehti julkaisee juttusarjaa, jossa perehdytään kehittyvien maiden eläkepolitiikkaan. Edellisessä numerossa todettiin, että 80 % maailman ihmisistä ei ole minkäänlaisen sosiaaliturvan piirissä. Heistä monet työskentelevät epävirallisen talouden piirissä, eivätkä nauti eläkettä kerryttävistä kuukausituloista. Samaan aikaan eläkerahastokapitalismilla menee hyvin. Eläkesarjan toisessa osassa pohditaan eläkkeiden vaikutusta edunsaajan ja hänen yhteisönsä hyvinvointiin.

Kansaneläkkeen tuleminen

Maailman valtioista 72:ssa on käytössä jonkinlainen eläkejärjestelmä, 42 näistä on pieni- tai keskitulotason maita. Kehittyvistä maista mukana ovat Etelä-Aasia, Vietnam, suuri osa Latinalaisesta Amerikasta ja muutama Afrikan maa. Eläkeikä on pääasiassa 60–80 vuoden välillä, mutta esim. Bangladeshissa 57 vuotta.

Kansainvälisen työjärjestön ILO:n mukaan verovaroin rahoitetut kansaneläkkeet voivat vähentää köyhyyttä. ILO:n ja muiden tekemien uusimpien laskelmien mukaan ainakin osa Afrikan maista pystyisi rahoittamaan vaatimattoman kansaneläkkeen jo yhdellä prosentilla bruttokansantuotteestaan. Ai-

emmin kansaneläkettä on pidetty kalliina kehittyville maille, joten monet niistä ottivat käyttöön tarveharkintaisia, vain osan väestöstä kattavia eläkejärjestelmiä. Vähiten kehittyneistä maista kahdella on universaali kansaneläke: Nepalilla ja Lesotholla.

Virallisen talouden kasvun oletettiin laajentavan eläkejärjestelmän kattavuutta. Kattavuuden laajentuminen on kuitenkin ollut paljon odotettua hitaampaa ja monet järjestelmistä ovat osoittautuneet ongelmallisiksi. Iso osa säästöistä hupenee mm. hallintokuluihin.

Useissa maissa on viimeisten 10 vuoden aikana luotu uusia kansaneläkejärjestelmiä, jotka takaavat kaikille tietyn ikärajan ylittäneille ihmisille matalan, mutta säännöllisen kuukausieläkkeen. Ainakin Namibiassa, Lesothossa,

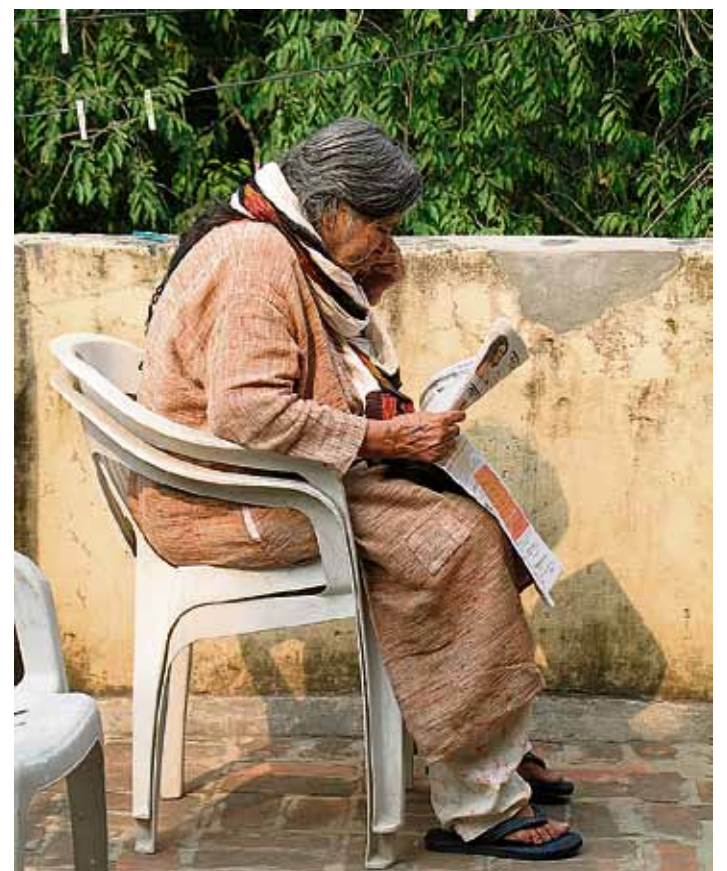
Mauritiuksella, Brasiliassa ja Chilessä kaikki kansallisen eläkeiän saavuttaneet ikäihmiset saavat kansaneläkettä.

– Myös monet hyvin köyhät maat ovat kiinnostuneita tällaisista järjestelmistä, eivätkä ne välttämättä ole kovin kalliitakaan, jos asettaa ikärajan riittävän korkealle. Ulkoministeriön globaalin sosiaalipolitiikan neuvonantaja Timo Voipio kertoo. – Eläkeikärajaa voi pikku hiljaa laskea, jos ja kun kansantalous sen mahdollistaa. Monissa maissa on keksitty hyviä keinoja kartuttamaan epävirallisella sektorillakin työskentelevien eläkkeitä. Esim. Iranissa rakennustyöläisten eläkemaksut kerätään suoraan rakennusyhtiöiltä ja ne määrätään aina siinä vaiheessa, kun yhtiö anoo rakennuslupaa.

Kansaneläkkeen kustannukset

Etelä-Afrikassa on ollut tarveharkintainen eläkejärjestelmä jo vuodesta 1928, mutta vasta vuonna 1993 alettiin maksaa kaikille väestöryhmille samansuuruisia

eläkettä. Edunsaajina ovat yli 60-vuotiaat naiset ja yli 65-vuotiaat miehet. Eläkkeen suuruus on hiukan yli 100 USD kuukaudessa – köyhemmässä Lesothossa universaali kansaneläke yli 70-vuotiaille on kuukausittain noin 25 USD. Tarveharkinta

Maailmankauppalehti

Reilun kaupan
erikoislehti jo
vuodesta 1984.

ILMAINEN NÄYTENUMERO!

www.maailmankaupat.fi/
maailmankauppalehti

3/2010 ilmestyy viikolla 39. Ympäristöaiheinen teemanumero!

perustuu henkilön omiin ja mahdollisen puolison tuloihin. Tarveharkinnasta huolimatta eläkkeensaajia on noin kaksi miljoonaa eteläafrikkalaista eli reilut 90 % yli 65-vuotiaista.

Olemassa olevia afrikkalaisia eläkejärjestelmiä rahoitetaan verotuloilla ja kustannukset ovat näissä kaikissa maissa lähelle 1,5 % bruttokansantuotteesta. Brasiliassa eläkkeet vievät yhden prosentin BKT:sta. Etelä-Afrikassa eläke on vähentänyt köyhyysrajan alapuolella elävien ihmisten määrää 2,24 miljoonalla ja kasvattanut väestön köyhimmän viiden prosentin tuloja 50 %.

Laajoille ryhmille kohdistetuilla rahansiirroilla, kuten eläkkeillä, on enemmän vaikutusta köyhyyden vähentämisessä kuin kaikkien köyhimmille suunnatuilla etuisuuksilla. Eri maissa tehtyjen tutkimusten mukaan perheet, joissa on eläkettä saava vanhus, ovat 10–20 % pienemmällä todennäköisyydellä köyhiä.

Eläke lisää erityisesti lasten hyvinvointia

Eläke nostaa vanhuksia ja heidän kotitalouksiaan köyhydestä, mutta tutkimusten mukaan eläke hyödyttää erityisesti lapsia. Suurin osa eläkkeestä käytetään ruokaan, joten eläkejärjestelmä parantaa perheenjäsenten ravitsemusta ja siten myös terveyttä. Myös lastenlasten koulutukseen käytetään eläketuloja. Kun lasten ei tarvitse olla koulussa nälkäisinä, he ovat vireämpiä ja näin ollen he suoriutuvat opinnoistaan paremmin.

Vanhuksilla on köyhissä maissa kaksoisrooli: he ovat itse avun ja tuen tarpeessa, mutta samalla yhteisössään tuen antajia. Vanhusten saamat säännölliset tulot lisäävät myös yhteisön arvostusta. Vanhusten saadessa omia tuloja, ei heidän perheensä tarvitse sijoittaa samassa määrin heidän taloudelliseen tukemiseensa, vaan rahaa voidaan käyttää lapsiin.

Saharan eteläpuoleisessa Afrikassa vanhuudesta on kuitenkin tullut uusi hoivaamisen kausi, sillä iso osa siellä elävistä vanhuksista huolehtii aids-orvoista sekä muista haavoittuvassa asemassa olevista lapsista.

Nepalissa eläkeläisille tärkeää on omien tulojen tuoma autonomia: omilta lapsilta ei tarvitse enää pyytää rahaa henkilökohdittain tarpeisiin eikä yksinäisten vanhusten tarvitse turvautua kerjäämiseen.

Timo Voipio painottaa, että sosiaaliturvaan on voitava luottaa. Säännöllinen eläke tuo turvaa ja ennustettavuutta, jolloin elintasossa ei tule niin helposti isoja pudotuksia. Tieto kuukausittaisista maksuista antaa myös pelivaraa: esimerkiksi Nepalissa, Namibiassa ja Etelä-Afrikassa eläkkeensaajat ovat neuvotelleet itselleen luottoa lähikaupoista. Sambiassa on syntynyt pieniä ryhmiä, jotka säästävät eläkeistään yhteen pottiin.

Eläkettä voidaan sijoittaa myös omaisuuteen: ostetaan kanoja, joiden munia myydään,

tai perustetaan kioskeja. Eläkkeelle siirtyminen ei tarkoitaakaan automaattisesti sitä, ettei enää tehdä tai tarvitse tehdä työtä. Esimerkiksi Lesothossa monet työskentelevät vielä yli 70-vuotiaana, virallisesti jo eläkkeelle päästyään, ja rahoittavat osalla eläkettä pienyritystään.

Säännöllinenkin tulo ei ratkaise alueellista taloudellista epätasa-arvoa. Ruuan hinnoissa on merkittäviä eroja alueiden kesken, ja maaseudulla joudutaan käyttämään enemmän rahaa matkustamiseen niin ruoan hankinnassa kuin itse eläkkeen noutamiseksi.

Eläkkeen maksaminen

Eläkejärjestelmän synnyttäminen korruptoituneessa tai heikossa poliittisessa hallinnossa voi olla vaikeaa ja lisäksi rahan ja edunsaajan kohtaaminen on oma haasteensa. Kuinka raha saadaan perille maassa, jossa ihmisillä ei ole kunnollisia henkilöllisyystodistuksia tai pankkitilejä? Tai jossa maasto voi olla äärimmäisen vaikeakulkuista tai vaarallista konfliktien vuoksi?

Suomalaisten eläkkeet kilah-

helikopterilla, jotta edunsaaja voi nostaa sen lähimmästä postista, jonne hän voi joutua matkustamaan kilometritolkulla kävellessä tai bussilla vain saadakseen tietää, ettei raha olekaan saapunut sovittuna päivänä.

Eläkettä nostettaessa on myös voitava todistaa, että on siihen oikeutettu – eikä sekään ole aina helppoa.

Suurimalla osalla Etelä-Afrikan mustista kansalaisista ei ole syntymätodistusta, joten heidän on todistettava ikänsä henkilökortil-

laan. Jos ikä on kirjattu henkilökorttiin väärin, ei eläkettä voi hakea ennen kuin oikea ikä on jotenkin saatu korjattua henkilökorttiin.

Teksti ja kuvat
Anastasia Lapintie

Lähteet:

Non-contributory pensions and poverty prevention: IDPM ja HelpAge International 2003
Making cash count: IDS, HelpAge International ja Save the Children UK 2005
www.globalaging.org
The universal social pension in Nepal: HelpAge International 2009

”Kuinka raha saadaan perille maassa, jossa ihmisillä ei ole henkilöllisyystodistuksia eikä pankkitilejä?”

tavat tilille säännöllisesti kertaluontoisen paperisodan jälkeen. Lesothossa joudutaan kuljetamaan joillekin seuduille rahaa

Puhtaus on puoli ruokaa.

Maailmankaupoista kautta maan.

Palamin maalaisyhteisössä saippua tuo leivän pöytään koko perheelle. Tuoksuvat kasviöljysaippuat valmistetaan Etelä-Intiassa reilun kaupan periaatteita noudattaen. Työntekijöille tarjotaan koti, puhdas vesi, terveydenhuolto ja koulutusta lapsille.

Maailmankaupat — Reilua kauppaa

MESTARI-KIRJE

estarella on tar-
koitettu itsenäistä
käsitöammatin
harjoittajaa.

Mestariksi pää-
seminen edellytti

tiettyjä vuosia ensin oppipoikana, sitten
kissallina. Kun täysin oppinut kissalli pyrki
itse käsitöläismestariksi, hänen tuli am-
mattaitonsa osoittakseen valmistaa oman
alansa mestarinäyte määrättyjen mestarien
valvonnassa. Hyväksytyn mestarinäytteen
suorittamisen jälkeen ammattikunta myönsi
siitä todistukseksi mestarikirjeen eli mesta-
rikirjan. Mestariksi päästyään käsitöläinen
oli vuorostaan opettava taitoaan ja tietoaan
eteenpäin ottamalla mestarinverstaaseensa
oppipoikia.

Reilun kaupan käsitöläiset ovat ammat-
tikuntansa mestareita, kisällejä ja oppi-
poikia, joiden valmistamat tuotteet ovat
mestarinäytteitä niiden kultuttajille. Tällä
Maailmankaupalehden palstalla tutustu-
taan käsitötuotteiden valmistustapoihin
ja niiden vaatimaan ammattitaitoon. Tällä
kertaa tarkastelussa on paperin ja kankaan
painaminen, mitä tekee mm. Eastern
Screen Printers Bangladeshissa.

Kuvat **Saidpur Enterprises**

1

3

2

4

5

6

Painoseula on puinen kehikko, jonka päälle on kiristetty kangas
rumpukalvon tapaan. Kangas päällystetään valotusemulsioilla, joka
vastaa valokuvien kehityksessä käytettäviä kemikaaleja, ja anne-
taan kuivua kalvoksi. Kuva saadaan kiinnittämällä tulostuskalvo-
le tehty sabluuna kankaan päälle ja valottamalla sitä tietyn ajan,
käytettävistä aineista ja valolähteestä riippuen. Sabluunan kuva
on oltava mustavalkoinen, sillä harmaa ei valotu. Valotus voidaan
toteuttaa laittamalla seula ultraviolettilampun alle pimeään tilaan.
ESP valottaa kehukset laittamalla sabluunan lasipöydälle, jonka
sisällä on lamppu. Kehys laitetaan tällöin pinta alas päin sabluunan
päälle. Kehyksen päälle laitetaan kangas, jonka päälle tulee hiek-
kaa painoksi.

Kun seula on valotettu, se huuhdellaan suihkuttamalla. Veden paine
huuhtelee pois sen osan kehityksneestä, jonka läpi värin pitää
päästä. Jos lopputuloksesta on tulossa monivärinen, tarvitaan usei-
ta seuloja eri värejä varten. Samaa kehystä voidaan valottaa
useita kuvia ja peittää ne, joita ei olla sillä hetkellä painamassa.

Värejä valmistetaan sekoittamalla väripigmenttejä painoemulsi-
oon (kuvan valkoista tahnaa). Valmis painoväri levitetään raakelilla
tasaisesti kuvan yli. Mikäli kuvaan tulee eri osia eri väreillä, anne-
taan ensimmäisen värin kuivahtaa ennen kuin toistetaan toiminta
toisella värillä ja seulalla. Samalla menetelmällä valmistetaan niin
paperin- kuin kankaanpainonkin tarkoitetut seulat.

MAAILMA MUUTTUU OSTOS KERRALLAAN

TUTUSTU

Maailmankauppalehden
uudistuneisiin nettisivuihin osoitteessa
www.maailmankaupat.fi/maailmankauppalehti

REILUN KAUPAN UUTISIA

Reilun kaupan kattojärjestö FLO (Fairtrade Labelling Organizations International) ja ARM (Alliance for Responsible Mining) ovat julkistaneet kriteerit reilun kaupan kullan tuotantoa varten. Kyseessä on kaikkien aikojen ensimmäinen ulkopuolisessa valvonnassa oleva sertifiointi kullalle.

Kulta (Au) on jalometalli, joka esiintyy luonnossa myös puhtaassa muodossa. Se on varsin suosittua koruteollisuudessa paitsi kauneutensa vuoksi niin myös siksi, että se on erittäin hyvin muokkautuvaa. Sitä on tuotettu vuoteen 2009 mennessä noin unssi (28 g) jokaista maapallon ihmistä kohti.

Ongelmana kullassa on sen tuotanto. Yhden kultaunssin tuottamisesta syntyy 79 tonnia jätettä. Kultamalmin erotteluprosessissa käytetään menetelmästä riippuen muun muassa syanidia, sinkkiä, rikkihappoa ja elohopeaa. Kulta sijaitsee usein alkuperäiskansojen mailla, ja heitä häädetään usein asuinseuduiltaan kullankaivuun tieltä.

Reilu kauppa laajenee myös kultaan

Pienimuotoinen kullankaivuu elättää kehitysmaissa yli sata miljoonaa ihmistä. He tuottavat

10–15 prosenttia maailman vuosittaisesta kullantuotannosta. Reilun kaupan kulta tuottavat

pienimuotoista kaivostoimintaa harjoittavat yhteisöt Etelä-Amerikassa. Yhteensä Reilun kaupan

kullankaivajia on Etelä-Amerikassa noin 200 000. Sertifiointia on tarkoitus laajentaa myös Afrikkaan ja Aasiaan.

Kullankaivuuteollisuudelle tehty kyselytutkimus paljastaa, että Reilun kaupan kullalle on kysyntää. 96 yritystä yhteensä yhdessätoista maassa on ilmoittanut kiinnostuksensa valmistaa koruja Reilun kaupan sertifikaatin saaneesta kullasta. FLO:n tavoitteena on saavuttaa viidessätoista vuodessa viiden posentin markkina-asema. Tämä tarkoittaisi noin 125 000 kilon vuosituotantoa.

Vaikka kulta on arvokasta, ovat sitä kaivavat pientuottajat köyhiä. Reilun kaupan takaama hinta toisi heidän elämäänsä lukuisia parannuksia kuten kouluja, sairaanhoitoa ja paremmat työolot. Kaivajien on kuitenkin käsiteltävä kemikaaleja vastuullisesti ja pyrittävä vähentämään niiden käyttöä. Kaivosyhteisöjä kannustetaan erillisellä ekologisella lisällä myös siihen, että ne huomioivat tuotannossaan ympäristöasiat jopa pakollisia ympäristökriteereitä tiukemmin.

MAAILMANKAUPPALEHTI 20 VUOTTA SITTEN

”Kehitysmaakauppa-auto Somerolle ei koskaan aja ojaan”

Somero on Suomen suurin maatalouspitäjä, joka sijaitsee Hämeen ja Varsinais-Suomen rajamailla. Se on 10 000 asukkaan kunta. Tänä keväänä ensimmäinen uskallikko yritti ekologista viljelyä. Keväällä järjestettyyn ympäristöseminaariin osallistui kansalaisopiston rehtorin ja lehdistön lisäksi yksi rivikuntalainen. Ekopankki on tuntematon käsite. Minä kaupunkilaisittytty löysin siis itseni Somerolta syksyn ollessa aluillaan v. -89. Muutos oli melkoinen: Kehitysmaakauppaan eivät muukalaisvihamieliset olleet eksyneet – nyt väriavimavitsit sai nieleskellä ruokapöydässä alas kalakeiton kanssa. Ujot akateemiset pojat olivat samoin säästäneet minut seksistisiltä herjoilta, joista nyt tuli arkipäivääni.

Seikkailuni alkoi Someron kasvatus- ja perheneuvolan psykologina. Ajan mittaan

yliopiston muisto haaleni tosielämä paremmin tai huonommin kuvaaviksi malleiksi.

Työsuhdeasuntoni oli ylellinen: kaksio rivitalossa, tammiparketit ja oma sauna. Mutta...

Yksinäisyys ahdisti niin!

Berit Emmauksesta lupasi pelastaa minut Jokioisten yhteisöön, mutta surkeat linjat-autoyhteydet estivät elintasopakolaisuuteni. Työpyöri mielessä iltaisin.

Ja öisin pelotti. Tievalot tulivat vasta pimeimpään talveen, keskustassa nähtiin susi nurkkia haistelemassa. Vitsailin kunnanjohtajalle, että suurpedot tulivat metsistä vaatimaan oikeuksiaan, mikä ei naurattanut häntä yhtään.

Talvea en ollut kokenut koskaan yhtä todellisenä. Kaupungissa vuodenaikojia ei oikeastaan ollut kunnolla edes olemassa.

Televisiota katselin enemmän kuin koskaan. PPP siirsi minut saunan jälkeen viikonloppuun, A-studio piti Itä-Euroopan tasalla, Bill Cosby lohdutti lauantaisin. Kolkyt ja risat hylkäsin, kun huomasin, miten kaukana sen maa-

ilma oli omastani. Puhelinosake olisi maksanut 5 000 mk. Kevään vihdoinkin koittaessa päätin järjestää kehitysmaaviikon. Olinhan joka tapauksessa kokenut itseni jonkinlaiseksi albinoneekeriksi. Kerroin aikomuksestani urheiluja kulttuurisihteerille, joka antoi nouhaansa käyttööni. Toukokuu oli peltotöiden aikaa.

Viikosta 8.–13.5. -90 tuli kehitysmaakaupan ensiesittäytyminen Somerolla. Kiinnostus oli laajempaa kuin uskalsin värikuvineen ja haastatteluineen (”kehitysyhteistyölle on löydetty uudet neuvot, sanoo Honkala ja jatkaa...”).

Minkan seinävaatteiden näyttelyn avajaiset pidettiin 8.5. -90. Kirjasto- ja kulttuurilautakunnasta sain 1 500 mk järjestelyjä varten. Grupo Alpaka juhlisti avajaisia, jotka keräsivät väkeä lähes yhtä paljon kuin Turun seinävaatenäyttelyn avajaiset. Näyttelyn valvojiksi ilmoittautui eläkkeellä oleva pankinjohtaja,

joka oli päättänyt omistaa loppuelämänsä solidaarisuustyölle. Hän myös hankki näyttelyyn muut valvojat, ”sydännaiset”, paikallisen sydänyhdistyksen puuhahmukset. Seinävaatteita myytiin 16 kpl, melkein kaikki, ja ihastus oli suuri.

Kirjastossa oli esillä Guatemala-valokuvanäyttely sekä kirjallisuutta Latinalaisesta Amerikasta. Lukioluokille näytettiin Afrikan Tähti-diasarja. Torimyynti tuotti tulosta kylmstä ilmasta huolimatta ja Estelle-arpoja meni hyvin kaupaksi. Mosambikin pamauskin katsottiin, tosin vain yhden yleisön edustajan kanssa. Käsittämättömän helposti saatiin kahvia, teet ja marmeladia paikallisen K-kaupan valikoimiin. (Myöhemmin kävi ilmi, että kyseisen K-kaupan Väiski oli lähetystyön aktiiveja. Liekö ollut vaikutusta?)

Kokemukseni viikosta ovat nyt ajatellen myönteiset. Leimauduin tietysti, esim. eräs kuohukerman edustaja tervehti minua virkistävästi: ”Hei, kehitysmaa!” Pienellä paikkakunnalla henkilöitymis-

täkään ei voi kai välttää. Jonkin verran viikon onnistumista auttoi varmasti, että olin ujuttanut paikallisen kulttuuriklubin kokouksiin pari kertaa. Äskettäin soitettiin diakonitoimistosta ja kävin neuvottelemassa kehitysmaakauppatoiminnan aloittamisesta Somerolla. Kuulemma lukiolaiset olivat liikuttuneet Afrikan Thti-sarjasta.

Joitain hämmästyttäviä juttuja ilmeni, kuten pohdintaa siitä, voiko zimbabwelaisesta marmeladista saada AIDS:in.

Summa summarum, kirjoitin tämän jutun kannustaakseni pienten paikkakuntien kehitysmaayhdistyksiä aktiiviseen toimintaan samoin kuin yksittäisiä kansalaisia. Kun on innostunut ja varma asiastaan, ja sulkee korvansa happamilta huomautuksilta, on mahdollista saada väkeä mukaan!

Solita Honkala

Ilmestynyt Kehitysmaa kauppa-lehdessä 2/1990. Alkuperäinen kieliäsu.

REILUN KAUPAN TOIMIJAT

Maailmankauppojen liitto ry
www.maailmankaupat.fi

- Suomessa toimivien Maailman-kauppa- ja Kehityskauppapayhteisöjen yhteistyöjärjestö.
- Useat liiton jäsenet ylläpitävät reilun kaupan erikoismyymälöitä, joissa on myynnissä laaja valikoima kehitysmaissa oikeudenmukaisin ehdoin tuotettuja käsitöitä ja elintarvikkeita.
- Liitto ja sen jäsenet tiedottavat, kouluttavat ja toimivat monin tavoin kehitysyhteistyössä.

Reilun kaupan edistämisyhdistys ry
www.reilukauppa.fi

- Reilun kaupan edistämisyhdistys on 30 järjestön muodostama yhdistys, jonka tehtävänä on tiedottaa Reilun kaupan merkijärjestelmästä sekä valvoa Reilun kaupan merkin käyttöä Suomessa ja Baltiassa. Suomessa myydään noin 1 400 Reilu kauppa -sertifioitua tuotetta.
- Maailmankauppojen liitto on yksi perustajajäsenistä.

Reilun kaupan puolesta Repu ry
www.repu.fi

- Repu toimii reilun ja ekologisen maailmankaupan edistämiseksi. Vapaaehtoistoimintaa yli 10 paikkakunnalla.

KANSAINVÄLISET TOIMIJAT

WFTO
(World Fair Trade Organisation)
www.wfto.com
 Kansainvälinen reilun kaupan yhteistyöjärjestö, jonka jäsenenä on niin kehitysmaiden tuottajia, Maailmankauppoja kuin maahantuojia. Entiseltä nimeltään IFAT.

EFTA
(European Fair Trade Association)
www.eftafairtrade.org
 Eurooppalaisten reilun kaupan maahantuojien järjestö

NEWS!
(Network of European World Shops)
www.worldshops.org
 Eurooppalaisten Maailmankauppojen verkosto. Jäseninä 13 liittoa, jotka edustavat noin 2700 Maailmakauppaa, joissa on noin 100 000 vapaaehtoistyöntekijää.

Fairtrade Labelling Organizations International (FLO)
www.fairtrade.net
 Reilun kaupan kansainvälinen yhteistyöjärjestö, joka muun muassa luo Reilun kaupan kriteerit ja tukee Reilun kaupan tuotteiden tuottajia.

FLO-Cert
www.flo-cert.net
 FLO-Cert-yritys vastaa Reilun kaupan valvonnasta ja sertifioinnista.

FINE
 WFTOn, EFTAn, NEWS!:n ja FLO:n yhteistyöelin, joka pyrkii vaikuttamaan päätöksentekoon Brysselissä sijaitsevan yhteisen edunvalvontatoimiston kautta.

MAAILMANKAUPAT JA KEHITYSKAUPAT SUOMESSA

Maailmankauppojen liiton jäsenkaupat aakkosjärjestyksessä paikkakunnan mukaan

Reilun Kaupan Tähti/A-Star Oy
 Hämeentie 48
 00500 Helsinki
 p. 09 773 4323
 tahti@kaapeli.fi
www.reilunkaupantahti.fi

Maailmankauppa Kirahvi
 Vain tapahtuma- ja nettimyyntiä.
Postiosoite:
 c/o Tuija Saloranta
 Hakatie 5 B 10
 40900 Säynätsalo
 p. 050 376 2424
 kirahvi@maailmankaupat.fi
www.maailmankaupat.fi/kirahvi

Maailmankauppa Kielä
 Ivalontie 12
 99800 Ivalo
 p. 040 732 9497
 kiela.inari@pp.inet.fi

Maailmankauppa Päiväntasaaja
 Koskikatu 11
 80100 Joensuu
 p. 050 443 5503
 paivantasaaja@elisanet.fi
www.elisanet.fi/paivantasaaja/

Maailmankauppa Mango
 Kauppakatu 5
 40100 Jyväskylä
 p. 014 216 431
 mango@maailmankauppa.inet.fi
www.maailmankauppamango.net

Jokilaakson Maailmankauppa
 Kumpulantie 15
 42100 Jämsänkoski
 p. 040 538 7091 (Arja Paakkanen)
 arja.paakkanen@saunalahti.fi

Kokkolan Maailmankauppa
 Torikatu 13
 67100 Kokkola
 p. 06 831 3264
 klanmaailmankauppa@netti.fi

Kouvolan Maailmanpuu
Myyntipiste:
 Ekokauppa Luonnotar
 Kivimiehenkatu 7 (torin laidalla)
 Kouvola
 p. 040 596 6264
 luonnotar@ekokauppaluonnotar.fi
Yhteyshenkilö:
 Ilona Pylväinen, p. 040 590 6708
 ipylvain@mappi.helsinki.fi

Kuhmon Kehityskauppa
 Seurakuntakeskus
 88900 Kuhmo
 p. 08 655 0465 (Sointu Sallinen)
 kuhmonmaailmankauppa@luukku.com

Maailmankauppa Sikitiko
 Myymälä 016, Kauppahalli
 53100 Lappeenranta
 p. 05 415 3651
 kehy.lpr@pp.inet.fi
 yhdistykset.etela-karjala.fi/kemayh/

Lohjan Maailmankauppa
 Karstuntie 2
 08100 Lohja
 p. 019 331 646
 lohja@maailmankaupat.fi
www.lohjanmaailmankauppa.fi

Juuttiputiikki
 Hallituskatu 11 L 4
 90100 Oulu
 puh./fax 08 311 5189
 putiikki@juuttiputiikki.fi
www.juuttiputiikki.fi

Raahen Maailmankauppa Hiirenkorva
 Koulukatu 3
 92100 Raahе
 p. 08 221781
 hiirenkorva@suomi24.fi

Maailmankauppa Elimu
 Rovakatu 9
 96100 Rovaniemi
 p. 044 318 2188
 maailmankauppa.elimu@gmail.com
www.maailmankauppaelimu.org

Savonlinnan kehityskauppa Savanni
 Olavinkatu 48
 57100 Savonlinna
 p. 015 514 456
 kema.sln@gmail.com
www.maailmankaupat.fi/savonlinna/
www.savanni.blogspot.com/

Tampereen Kehityskauppa
 Kohmankaari 3
 33310 Tampere
 p. 03 344 6770
 fax 03 345 0521
 posti@kehityskauppa.org
www.kehityskauppa.org

Maailmankauppa Tasajako
 Kehräsaari, A-talo
 33200 Tampere
 p. 03 222 8826
 tasajako@tasajako.org
www.tasajako.org/

Maailmankauppa Aamutähti
 Eerikinkatu 5
 20100 Turku
 p. 02 250 2191
 fax 02 251 7465
 aamutähti@aamutahti.net

Rauhanpuolustajien Maailmankauppa
 Alinenkatu 26 B
 23500 uusikaupunki
 p. 02 841 6532

Äetsän Kehityskauppa
 Kontintie 5
 38300 Kiikka
 p. 040 848 8845 (Sinikka Olä)
 p. 050 363 9562 (Sirkka Nylund)

YHDISTYKSET JA TOIMINTARYHMÄT

Hyvinkään kehityskaayhdistys ry
 Pj Aimo Juhola
 Uima-altaankatu 29
 05820 Hyvinkää
 p. 040 5060 796
 aimo.juhola@pp.inet.fi

Kajaanin kehityskaayhdistys ry
 c/o Päivi Turunen
 Pihkapolku 25
 87500 Kajaani

Kuopion kehityskaayhdistys Juutti ry
 c/o Elämänlanka
 Torikatu 17
 70110 Kuopio
 p. 017 261 4774
 juutti.ry@gmail.com

Mikkelin kehityskaayhdistys ry
 PL 140, 50101 Mikkeli
 kemamikkeli@suomi24.fi
www.kemamikkeli.fi

Uusi Tuuli ry (Estelle)
 Aurinkotehdas
 Kirkkotie 6–10, 20540 Turku
 p. 02 233 9313
 laiva: 040 596 9918
 fax 02 2371 670
 uusituuli@estelle.fi
www.estelle.fi

Maailmankauppakylä

Maailma kylässä -festivaaleilla 29.–30.5.2010

Kaisaniemen puisto, Helsinki

→ www.maailmankaupat.fi

Maailmankaupat — Reilua kauppaa ihmisiä ja ympäristöä kunnioittaen